

tinyè don !

mògòw bèe ka kan k'a dòn

E min bè nin kitabu dayèlè, i ni sè!

A dōrō i b'i yèrè nyininka ko: Kun jumèn y'a to ne nana dinyè la? Dinyè daminèna cogo di? Mun na mògò bē sa? Yala ne bē se ka Ala dōn wa? Ala b'i janto ne la wa? Mògòw ka dinyè latigè na ban cogo di? Yesu ye jòn ye?

Nin sèbèn bē se ka i dēmèn ka jaabili sòrò o kow la. Nin na Ala Denkè Yesu ko fò i ye. Yesu ko ka nyi kosèbè. Fèn wo fèn fōra Yesu ko la kabiini a daminè fò a laban, o bēe ye tinyè ye.

I n'a kòlòsi ko i bē ko minw dòn, olu si ni nin tè kelen ye. Nin bē mògò dō ko fò, Yesu kòni, min tun bē yen kabiini fòlòfòlò, a nyènama don hali bi, a nyènama na to abada fò abada.

I na sira cilen sòrò kuma dów kòrò, olu ye Bible Kuma de ye, Ala yèrè ka kuma don.

N'i ye nin sèbèn kalan k'a faamuya, a di mògò wèrè ma.

Dinyè dara cogo di?

Jòn ye sankolo la tile ni kalo ani dolow da? Jòn ye kònò pantaw ni ji la jègèw da, wala jiriw, wala baganw, wala denyèniw ani mōgōw minw bēe bēe dugukolo kan? Mun tun bēe yen kabiini fōlōfōlō?

Mōgō dōw b'a jaabi ko: "Foyi tun tēe yen!"

O tēe se ka kē tinyē ye, katuguni foyi tēe se ka bō fu la.

Dō wērēw ko: "Fèn dō tun bēe yen, o bōlen bēe cēncēn kisē fē. A yēlēmana dōni dōni fō ka kē dinyē ye."

O fana tēe jaabili nyuman ye. Mōgō ka bon ka tēmēn fēn tōw kan.

Ko dō bēe se ka diya i ye, i bēe se ka miiri ko dō la, i bēe se ka i ka miiriliw fō kēnē kan. Kabakuru tēe se ka o kē. Jiri feerew fana tēe se, warabilen fana tēe se. I ye mōgō ye. O de kosōn jaabili nyuman kelen bēe se ka fō nin ko la. O filē nin ye:

- Fōlōfōlō, Ala tun bēe yen, o ka bon ni mōgō ye.

Kitabu min bè wele Bible, o de bè o ko fò. O kitabu bè tinyè fò ko: "Fòlòlfòlò, Ala ye sankolo ni dugukolo da."¹

Foyi tè kè a yèrèma. So tè se ka jò ten gwansan. I b'a sòrò mòngò dō y'i miiri ka ko dōw labèn i n'a fò so jòbaa. O kò, so jòbaa b'a latigè ko a bè so jò, ani a bè baarakèlaw fara a yèrè kan k'o baara kè. A bè so jò o cogo la. Bèe bè se ka a jò cogo nyuman lajè k'a dòn ko so jobaa bè yen, hali ni u nyè ma da a yèrè kan.

Ala fana y'i miiri k'a latigè ko a bè sankolo ni dugukolo da. A kèra ten. A kumana, o ko kèra.²
An ka Ala...e de ye fèn bèe dabaa ye. U bè, ani u dara ka kènyè ni i sago ye.³

Mòngò fila minw taara yòrò jan sankolo la fòlò u ka masinni kòndò, olu y'a fò ko u ma Ala ye, o de y'a to Ala tè yen. Nka u kumana ka kènyè ni u hakili dan yòrò ye. Ni nyinè bè bòli sira misènni fè, a ma deli ka mòngò ye, n'i fana

y'a nyininka, a n'a fò ko ale ma mòngò ye, o tuma la mòngò tè yen. I n'a fò a ye ko, o kòrò tè ko mòngòw tè yen.

Hakilintan y'a fò a dusukun na ko: Ala si tè yen!⁴

Ala ko ye tinyè ye. Ala bè yen. An nyè t'a la, nka an nyè b'a ka fèn dalenw na. Tinyè don, hali ni mòngòw bèe b'a fò ko Ala si tè yen.

Ala ye a ka fèn dalenw bèe filè,
-olu bèe nyèna kosèbè.⁵

Jòn ye Ala da?

Ala tun bè yen tuma bèe, fèn dalen tè, aní a na to yen tuma bèe. Daminè tè a la, laban tè a la. Ale ye Ala banbali ye.

Matigi Ala nyènama don.1 Boli minw dilara ní jiri wala kabakuru ye, bato fèn minw tè se ka mènni kè, wala ka yeli kè, wala ka kumá, ní nyènamaya tè u la, Ala bōlen tè olu si fè.

Ala bè Hadamaden bèe filè.2 A bè i fana filè.

Ala bè lamènnikè.3 N'i bè kuma a fè a bè i lamèn.

Ala bè kuma.4 A bè kuma mōgōw fè. Ala don, o de y'a to a ka kuma ye tinyè yèrè ye. A ka kuma sèbènnen bè Bible kòndò. I bè se ka i jigi da o kan ni siga tè. I bè se k'a fò Ala ye, ko: I ka kuma ye tinyè ye,5 ne bè da o la.

Ala ka bon haali.6 Mōgōw kōni tè fèn bèe dòn, u tè se ka fèn bèe kè. Dan bè u ka kow bèe la.

Ala ka senu.7 Juguman yòrò si tè a la. Ale kelenpe ye Ala tilennen ye.8

Ala ye kanuya ye.9 A b'i kanu.

Ala bè sankolo ni dugukolo fa.10 A bè yòrò bèe. A ka surun i la sisan.

Ala bè fèn bèe dòn.11 A bè i dòn.

Ala tè kènyè foyi la.12 A b'a fè ka fèn wo fèn kè, o se b'a ye.

Ala ye kantigi ye.13 A b'a jan to i la.

Ala bè cogo kelen na.14 A y'a fò ko: Ne tè yèlèma.15

Ala sèbè kelenpe bè yen, yèrèya saba b'a la, mōgò bèe ka kan k'a dòn.

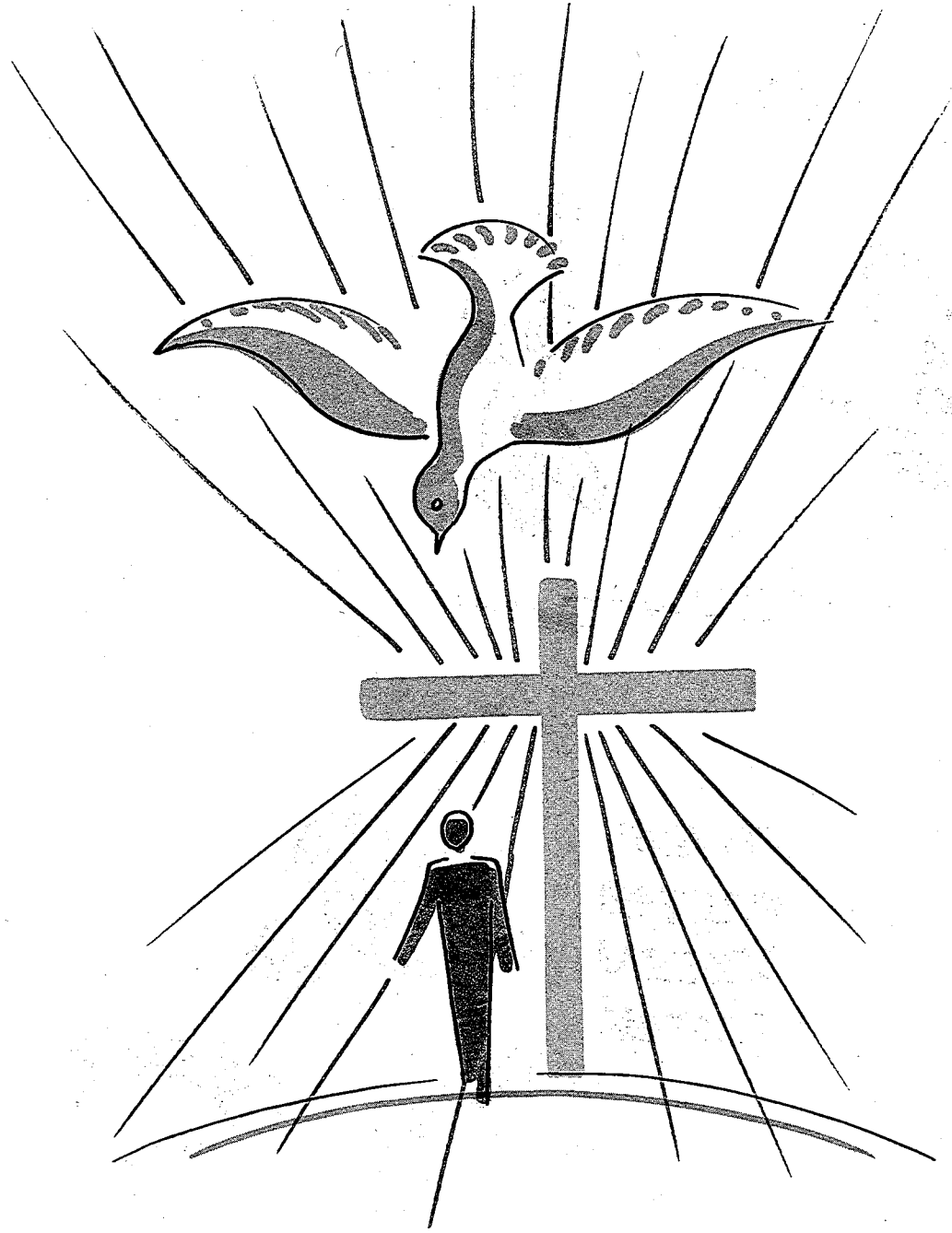
--Fa Ala. Mōgò si m'a ye abada, u tè se k'a ye. A ye an da, a bè an kanu, a bè an mara.

--Ala Denkè Yesu. A nana dinyè la i ko mōgò. Mōgòw y'a ye, u y'a ka kuma mèn. Ale de bè an kisi, a bè an lase Fa Ala ma.

--Ala Ni Senu. Ale de b'a to an bè se ka Fa Ala ka kow faamuya. A bè an dèmèn ka dannaya kè Yesu la, a bè an dusuw fa ni Ala ka kanuya ye.

ALA--Fa Ala ni Ala Denkè ani Ni Senu bèe ye Ala kelen ye.

A'ye Matigi tanu, kamalenw ni npògotigiw ani mōgòkòròbaw ni denmisènw.16

Ala bè ne jate wa?

An yèrèw ye baara kè
ka fèn minw dila, olu ko
ka di an ye: An b'an
jan to u la.

Ala ye an da ka
nyènamaya di an ma, o
de y'a to an ye a ta ye,
a bè an jate kosèbè.

Matigi de y'an da,
an ye a ta ye.1

Bible ko: Ala ye
mògò da a yèrè ja la.2

Ala tè mōgō ye. A ye cogo ni mōgō ye cogo tè kelen ye. Yèrèya bè Ala la, o de kosòn a ye mōgōw dila ka yèrèya di u ma.

Ala nyènama don tuma bèe, a ye fèn dō bila farikolo la min nyènama don tuma bèe, ani a tènà sa, o ye an ni ye.

An fana bè se ka miirili kè, ka kuma, fèn dōw ko ka di an ye, ani an bè se ka ko dōw kè. Nka an tè

se ka fèn dila ka bò fu la, i ko Ala y'a kè cogo min na, o kòrò ka fèn da. Ala kelenpe ye fèn bèe dabaa ye. Nka i bè se ka jiribolo dō ta ka muru ta, ka jiribolo dēsè ka kala dila i yèrè ye. Muso bè se ka fèn tōbitaw ta ka dumuni dila a yèrè ye. I bè se ka fèn dō bisigi dila sèbènfura kan.

O cogo la Ala ye mōgō da a yèrè bisigi la. O de y'a to a bè

i jate kosèbè ka a jan to i la.

Ala ma mōgō fila dila minw cogo bèe ye kelen ye. Jiri si ni si tè kelen ye. Mōgō si ni si tè kelen ye fan bèe fè. Mōgō bèe ni a cogo don. O fana ye sababu ye, min y'a to Ala b'i jate kosèbè.

Fèn bèe bōra Ala la,
fèn bèe bè ale de barika
la. Fen bèe y'a ta ye.³

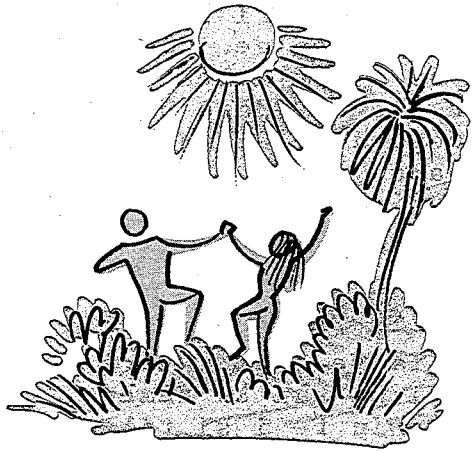
Ala ye e da a yèrè ye. I ka kan ka tèmèn sira min fè i si tilè bèe la, Ala y'o labèn i ye. Sira bèe la nyuman don, katuguni Ala ka nyi.

O de kosòn kun bè i ka dinyè latigè la.

Ni Ala ka nyi, mun na ko jugu bè kè, ani mun na mògò bè tòorò ?

Owò, Ala ye fèn nyumanw da ka ko nyumanw kè. Nka dò nana ka a ka baara tinyèn.

Ko jugu tè bò Ala la. A bè bò Sitanè de la, o min bè wele jinè kuntigiba; Ala ni mògòw jugu don.

Sitanè tun ye Ala ka dafèn nyuman ye fòlò, nka don dò a tun b'a fè k'a yèrè bonya ka tèmèn Ala kan, ka kè fèn bẹe kuntigi ye. A kuncè bonyana. A murutira. Ala ka dafèn tò minw tun bè sankolo la, a ye olu nyini ka fara a yèrè kan. Cè fòlò

ni muso fòlò min dara dinyè la, Hadama ni Hawa kòni, a y'a nyini ka olu fana fara Ala la. A sera ka o kè.

Fòlòfòlò Ala ni mògòw tun ye tēriw ye. Kanuya ni nyagali ni hēra sèbè tun bè u ni nyògòn cè. Ala y'a fò Hadama ye ko: "Ne ye fèn nyuman minw da, olu kèra i ka hēra

kosòn. Jiriden wo jiriden ka di i ye, i bè se ka o dun. Fèn kelenpe bè yen, ne ma min di i ma, o ye ko nyuman ni ko jugu dònnya jiri ye. I kana o den dun. Ka ko jugu ni ko nyuman faranfasi, o ye ne yèrè ka ko ye. I bè se k'a nyènatòmò ko i bè ne kan minè wala ko i bè ne kan bila. Ne ye o nyènatòmòli di i ma.

N'i bē sōn ka ne kan minē ne kanuya kosōn, o na diya ne ye. Nka n'i bē ne kan bila, an tēna to jēnyōgōnya la. Ne de ye nyēnamaya ye. Ka fara ne la, o ye saya ye."

Ala tun ye Hadama ni Hawa bila nakō nyuman na, ni o ye Eden nakō ye. Sitanē nana i n'a fō sa, ka gērē muso la fōlō ni keguya ye. Ka sigasiga dō wuli o dusu la Ala ka kuma ta fan fē, a ko: "Ala yērē y'a fō wa?"

O kō, a ye sigasiga wuli Hawa kōnō Ala ka kanuya ta fan fē, a ko:

"Ni Ala y'a fō ko aw kana maga ko nyuman ni ko jugu dōnniya jiri la, i b'a sōrō a tē aw kanu ni konyuman ye."

O bēe kō, Ala tun ye min fō, Sitanē tun b'a fē ka o yēlēma. A ko: "Aw tēna sa dē, aw na kē i ko Ala ka ko nyuman ni ko jugu dōn."
Ayiwa i k'i ban Ala ka fōlen ma, i na hēra sōrō."

-- Nkalon tigēla don!

Nka Hawa ni Hadama ye Sitanē ka kuma jate ka tēmēn Ala ta kan. U y'a nyēnatōmō ko u bē Ala kan bila. O tuma la ko jugu donna u dusukun na. O de

kosōn u gēna ka bō Ala nyē kōrō.2

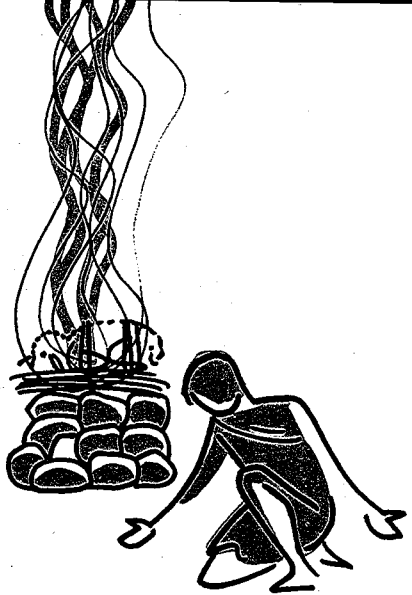
Kabiini o tuma, ko jugu donna mōgōw bēe kelen kelen dusu la. Siran ko ni nyēnasisi ni juguya ni kēlēw ni koniya ni kēlē kow ani saya, olu bēe donna dinyē la.

An mago tē lakōli la walisa k'an dege dusu bō la, ka nkalon tigē, ka kan bilali kē, ka juguya jira, ka kē salabaatō ye, ani ka an yērēw nafanw nyini, k'a masōrō o kow b'an dusukun na kabiini an bange tuma.

An jugu dō y'o kē.3

Mògò bè se ka kòsegin Ala ma wa?

Ala ko: "Sira kelenpe de bè yen. Aw ye ne kan bila, aw mabòlen tun ka kan ka to ne la tuma b̄e, katuguni f̄en jugu t̄e se ka ḡer̄e ne la. Nka hali bi ne bè aw kanu, ne b'a f̄e ka ne ni aw c̄e lab̄en. Ne na ne Denk̄e ci aw ma. Aw tun ka kan ni t̄oor̄o min ye, al̄e na s̄on ka o munyu aw n̄o na, ka s̄on ka sa aw kos̄on."

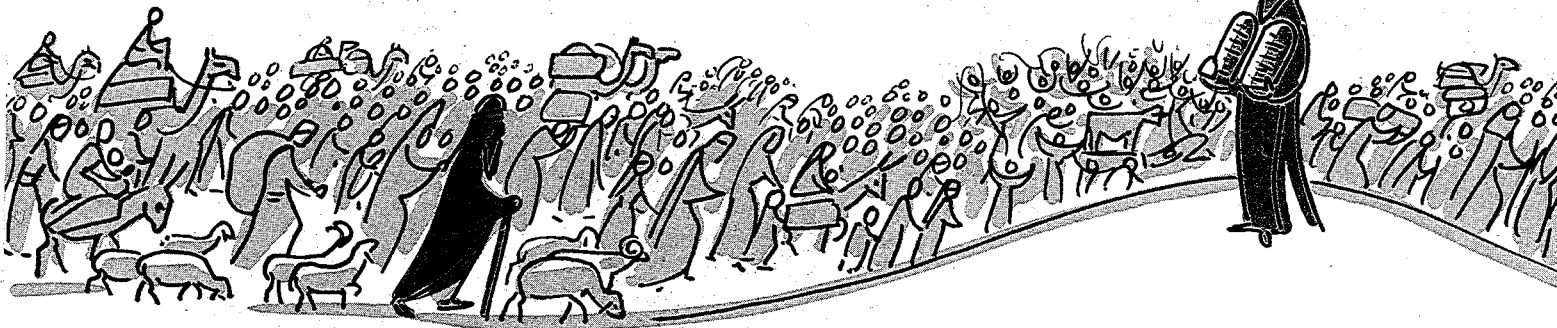
"Yan ni o waati c̄e, aw bè se ka saga k̄e saraka ye walisa ka ḡer̄e ne la. O na sa aw n̄o na, o ye ne Denk̄e bisigi ye, o min bè na ka sarakaw b̄e dafa jurumu yafa kos̄on."

Hadama ni Hawa denk̄e Ab̄el y'a faamu, a ye sira nyuman nȳenat̄om̄o. A nana ni saga ye k'o k̄e saraka ye Ala nȳe k̄or̄o. Ala

s̄onna Ab̄el ka saraka ma ka k̄enȳe ni a ka layidu ye, a yafara a ma.l

Ab̄el k̄or̄ok̄e Kāen ma s̄on ka miiri a la ko a mago bè yafali la. A dalen tun b'a la ko a ȳer̄e ka baara tun bè se k'a ko diya Ala ye. A y'a ȳer̄e ka sira nȳenat̄om̄o, nka o tun ye filili sira ye.

Ala y'a fò fana ko:
"Walisa ka tò sira
nyuman kan, ko min
tilennen bè ne nyè na,
aw ka kan ka o dòn ka
o kè. ne na mōgò dō
nyènatòmò, ani a bōnsōn
nataw. Ne na ne ka
sariyaw di olu ma, olu
na u fò dinyè mōgōw
bèe ye."

O cogo la Ala ye
Ibrahima nyènatòmò.
Ibrahima bōnsōn kèra
Israèl siya ye.

O waati tēmènnen
kò, Ala ye Israèl
kuntigiba dō sigi min
tōgò ko Musa, ka a ka
sariyaba tan di o ma,
olu ye mōgōw bèe ta ye.
U bè wele ko **ci fòlen
tan**. U la dōw filè
ninw ye:

--I kana bato fèn wèrè
si kè i fè ne kò.
--I fa n'i ba bonya.

--I kana mōgò faga.
--I kana sonyali kè.
--I kana nkalon tigè.
--I nyè kana bō i mōgò
nyōgōn ka fèn si fè.²

O sariyaw ka nyi.
Ala bè an kanu, o de
kosòn a bè ci min di
an ma, o kèli ka fisa
an ma. Nka an dusukun
ka jugu, mōgò si tè se
ka Ala diyanyè ko kè
tuma bèe. Ala ka sariya
dira walisa k'a jira
mōgōw la ko u mago bè
Ala ka dēmènni la. Ala
Denkè mana na, o na kan
minèli dusu di mōgōw
ma, ka se di u ma ka
Ala sago kè.

Ale ye kiraw ci ka
a Denkè nali ko fò.
Kiraw ye mōgōw ye, Ala
kumana minw fè a Ni
Senu barika la, ni olu
kumana mōgōw fè Ala
tōgò la.

Kira Esayi y'a fò
ko Ala Denkè bange ko
na kè kabako ye: "A
filè, npōgōtigi na kōnō
ta ka denkè bange, a
n'a tōgò da Emanuèl.³
(O tōgò kōrò ko Ala bè
an cèma.)"⁴

Kira Mise y'a fò ko
a na bange dugu ncininin
dō la min tōgò ko
Bètilèhèm.⁵

Esayi y'a fò fana
ko Ala Denkè na tōorò
kosèbè an ka jurumu
kosòn. (Ala t'a fè an
ka min kè, ni an bè o
kè, o ye jurumu ye.
Ala b'a fè an ka min
kè, ni an ma o kè, o
fana ye jurumu ye.)
Kisibaa na jōgin ka
jalaki an kosòn, walisa
ka hèra don an ni Ala cè.⁶

Nka a bè na tuma
jumèn?

Ala Denkè y'a fò
a Fa Ala ye sankolo la
ko: "O Ala ne nalen
filè ka i sago kè."¹
O kèra nin kòba daminè
ye sankolo la.

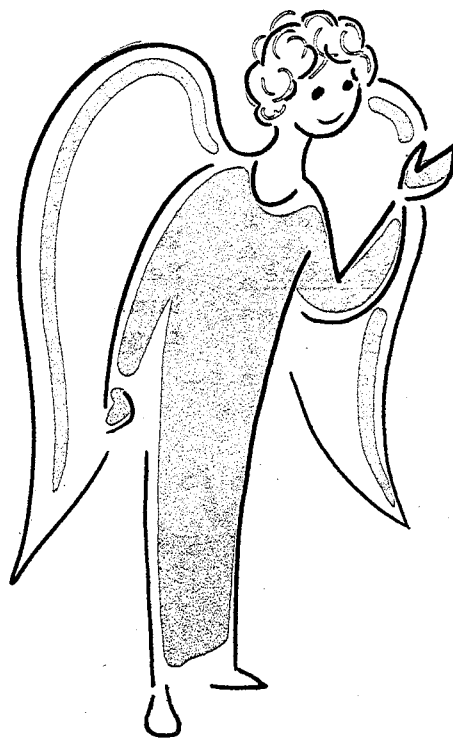
A kèra i n'a fò
Yesu y'a fò a Fa Ala
ye ko: "I bè mōgōw
kanu, hali k'a sōrō
u ye u kō sin i ma, i
b'a fè ka u kisi. Ne
fana bè u kanu, ne
labènnen bè ka ne kun
don u ka jurumu w kōrō
ani ka tōrō u kosōn.
U ka jurumu de y'a to
u farala i la. Ne na
taa dinyè la, ne na
bange i ko mōgō, walisa
ka kè saraka saga ye
i ko sagaden. O tuma
la mōgōw tēna baganw
kè saraka ye tun. U
na kisi u ka dannaya
fè ne la. Ka ne sigilen
to u cēma, i b'a fè u
ka taama cogo min na,
ne na o jira u la,
katuguni ne na i ka ci
fōlenw bēe kè ka dafa."

Mèlèkè dò cira Ala
fè min tōgō ko Gabrièl,
ka taa npōgōtigi dò
yōrō dugu ncininin dò
la min tōgō ko Nazarèti.
O dugu tun bè Yahutuw
ka jamana la Israèl ka

Yesu nana dinyè la cogo di ?

jamana sahili yanfan
fè. O npōgōtigi tōgō
ko Mariyama. O maminèlen
tun bè jiri dēsèla dò
fè, o tōgō ko Yusufu.

O kèra Romè masakè
Sesar Ogusite tile la,
o waati ni sisan cè bè
nyini ka san waa fila
bò.

Gabriël y'a fò Mariyama
 ye ko: "Mariyama, i kana
siran, katuguni i ye
neema sòrò Ala fè. I na
kònò ta ka denkè bange,
i na a tògò da Yesu. A
na kè mōgōba ye, a na
wele Ala kōrōtalenba
Denkè."

Mariyama tun ma cè
 dòn fòlò, k'a sòrò a
 tun ma furu, o de
 kosòn a ye nyininkali
 kè yala o ko bè se ka
 kè cogo di?

Denyèni fèn wo fèn
 bè bange dinyè la, fa
 ni ba bè olu bèe fè.

Mèlèkè y'a fò a ye ko
 o bange ko ni tòw ta
 tènà kè kelen ye, o
 nyògòn tènà kè tun.
 Mariyama ka o den fa
 tè dugukolo kan, o
 Fa ye Ala yèrè ye.

Yesu bè yen kabiini
 fòlòfòlò, k'a sòrò
 dinyè ma da. Ala don.
 Walisa a ka bange dinyè
 la, a kèra wajibi ye
 kabako dō ka kè
 Mariyama farikolo la.
 Ni Senu de ye o kabako
 kèbaa ye. Ni Yesu tun
 ye mōgò ye dōròn, ni a
 tun bè bange i ko mōgò
 tōw, a tun tènà se ka
 mōgòw kisi. Ala ye min
 fò, mèlèkè Gabriël ye
 o jira Mariyama la, a
 ko: "Ni Senu bè na i
kan, Ala kōrōtalenba
ka sebaaya na biri i
kan. O de kosòn i bēna
den min bange, o na
wele Ala Denkè."

Mariyama sōnna o ma
 hali k'a sòrò o ko na
 kè cogo min na, a yèrè
 ma o dòn. A y'a dòn ko
 Ala tè kènyè foyi la.
 A ko: "Matigi ka
jōnmuso. Ko Ala m'a
kèra a ye i ko a y'a
fò cogo min na."

Kabako don, ani
 tinyè don!

Yesu bange tuma la mun kèra ?

Ala y'a latigè ko Yesu bange tuma ka Mariyama ni Yusufu sòrò Bètilèhèm. Kira Mise tun y'a fò ko Kisibaa na bange yen.

Ka u to Bètilèhèm Mariyama ye a denké fòlò bange. A ye fini meleke a la k'a da so waaro kònò.

Ala Denké ma bange masa ka so kònò, a ma da faamaden da yòrò la. A ye a ka bonyaba to sankolo la ka waati kè!

Aw bè an Matigi Yesu Krisita ka neema dòn, ko ale tun ye fèntigi ye, nka a y'a yèrè kè faantan ye aw kosòn, walisa aw ka fèntigiya a ka faantanya fè.1

A ka fèntigiya bè to fò abada. Nka a ye o bèe to yen, o bè a ka kanuyaba jira anw ta fan fè.

Nka mun y'a to Ala Denké bangerà bagan mara yòrò la? O kèra k'a masòrò u tun ma jigin yòrò sòrò dunanjiginso kònò.

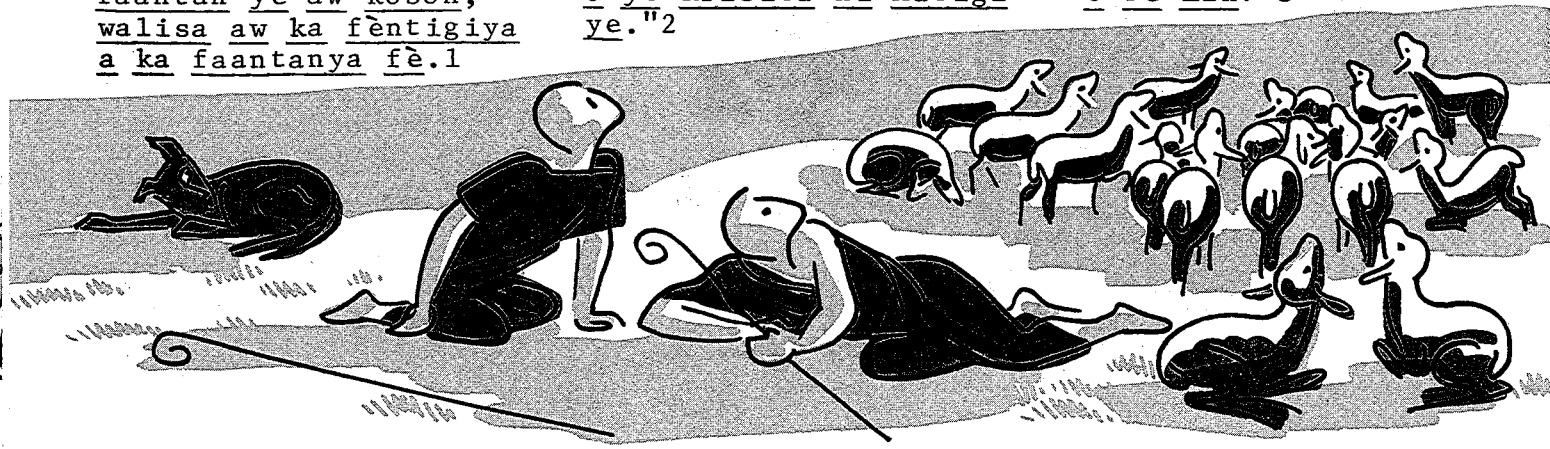
Sankolo la mèlèkè minw bè baara kè Ala nyè kòrò olu nyagalila nin bangeli la. Noèl fòlòfòlò su fè, u ye dònkili da. U y'u jira saga gènnaw la, olu tun bè u ka sagaw kòlòsi su fè Bètilèhèm da fè. Mèlèkè y'a fò u ye ko: "Aw kana siran, katuguni ne bè nyagaliba kibaru duman fò aw ye, o na kè mōgōw bēe ta ye. Kisibaa bangerà aw ye bi Dawuda ka dugu la, o ye Krisita ni Matigi ye."2

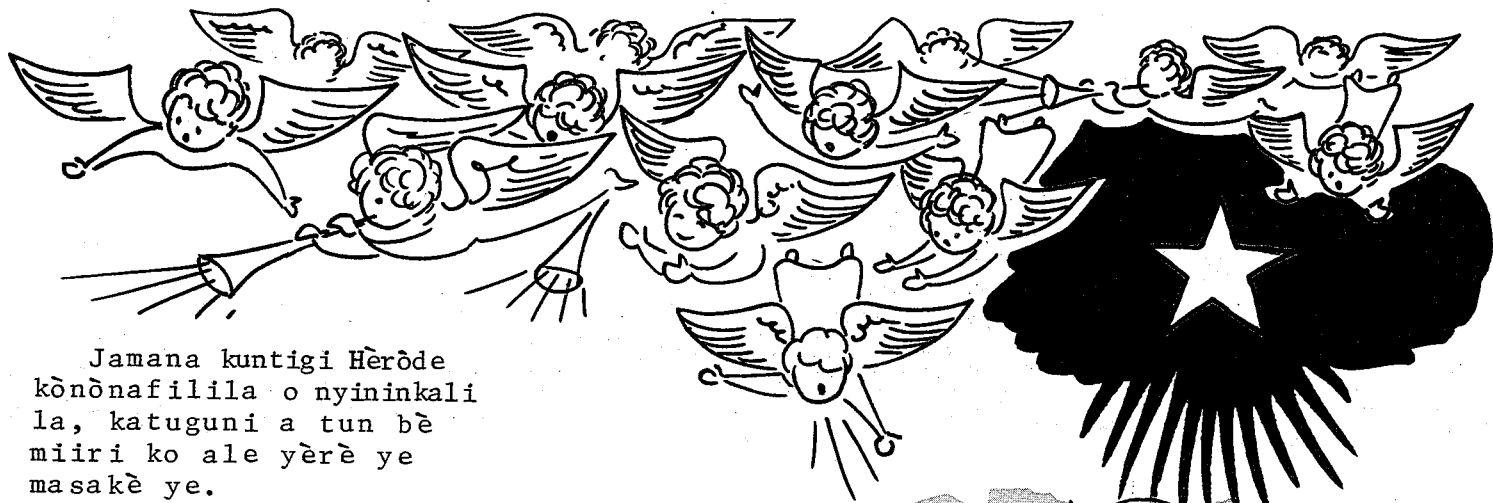

Saga gènnaw y'a mèn tuma min na ko Kisibaa bangerà, u y'a fò nyògòn ye ko: "A'ye na an ka taa Bètilèhèm ka nin ko kèlen file."2

U y'u tèliya ka taa, u ye Mariyama ni Yusufu sòrò yen, ani denyèni, o dalen tun bè so waaro kònò.

O ma mèn, cè nafolotigi dōw fana nana k'u nyòngiri Yesu kòrò. Dònbaaw tun don minw tun bè jate minè kè dolow fè. U sera Jerusalèm ka nyininkali kè ko: "Yahutuw ka masakè min bangerà, o bè min?"3

Jamana kuntigi Hèròde
kònònafilila o nyininkali
la, katuguni a tun bè
miiri ko ale yèrè ye
masakè ye.

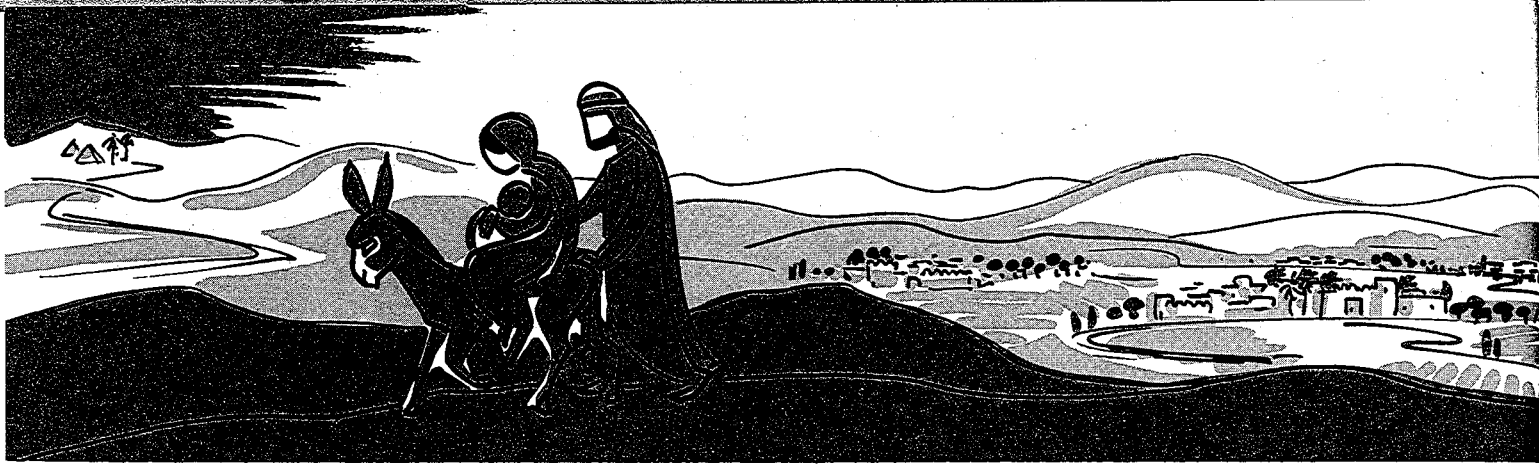
Dònbaaw tun ye dolo
min ye ka u to kòròn fè,
u y'o ye tun, o taara u
nyè. O yòrò nin kelen,
denyèni tun bè yòrò min
na, dolo jòra o yòrò
kun na. A ma tèmèn Yesu
kan. O tuma ɔ̀ dònbaaw
donna so kònò ka Yesu
ni a ba Mariyama ye.
U y'u biri a kòrò ka
Yesu bato, k'a masòrò
Ala Denkè don. U ye
nafolo ni fèn saramaw bò
u kun k'a sòn ni olu ye.

O kò, dònbaaw seginna
u ka jamana la. U ma se
Hèròde yòrò la tun ka
foli di a ma, katuguni
o kònnya donna Hèròde
la k'a mèn ko masakè
wèrè bangerà a ka
jamana la.

Sisan an bè san
yèlèma jate ka kènyè
ni Yesu bange tuma ye.

Ka Yesu to denmisènya la, a ni denmisèn tòw tun ye kelen ye wa ?

Hèròde y'a mèn tuma min na ko dònbaaw ye janfa kè a la ka taa k'a sòrò u ma sòn ka fèn fò a ye nin masakè kura ko la, a diminna. A ye ci bila ka taa Bètilèhèm ni a dafè duguw denmisènw bée faga, minw si ma tèmèn san fila kan. Nka Ala y'a Denkè mara k'a dogo ka waati dò kè Misira jamana la. 0

kèra taamaba ye Yusufu ni Mariyama ani Yesu fè!

Hèròde salen kò, Ala ka mèlèkè dò ye Yusufu lasòmi sugo la ko a bè se ka kòsegin a yèrè ka jamana la. Yusufu taara ni Yesu ni a ba ye Galile jamana dugu misèn dò la, o tògò ko Nazarèti. A sigira yen.

Yesu mōna Nazarèti dugu kōnō. I ko denmisèn tòw bè dinyè la cogo min na, Yesu tun bè dumuni kè, ka tulon kè, ka dege kow la. Yesu tun bè fèn minw sòrò, a tun bè olu dò di a tōnyōgōnw ma. A tun bè a dōgōniw dēmèn ka a ba dēmèn baara misènw la, ka Yusufu dēmèn jiri dēsè baara la. Faranfasi kelenpe tun bè ale ni denmisèn tòw cè, faranfasiba don, o filè nin ye, ko jugu si tun t'a kōnō, katuguni Yesu ye Ala ye. K'a to dinyè la, Hadamadenya dafalen tun b'a la, Alaya dafalen tun b'a la.

Ka Yesu si to san tan
ni filá la, a bangebaaw
taara n'a ye Alabatosoba
la Jerusalèm seliba dò
fè min tögò ko Pake.

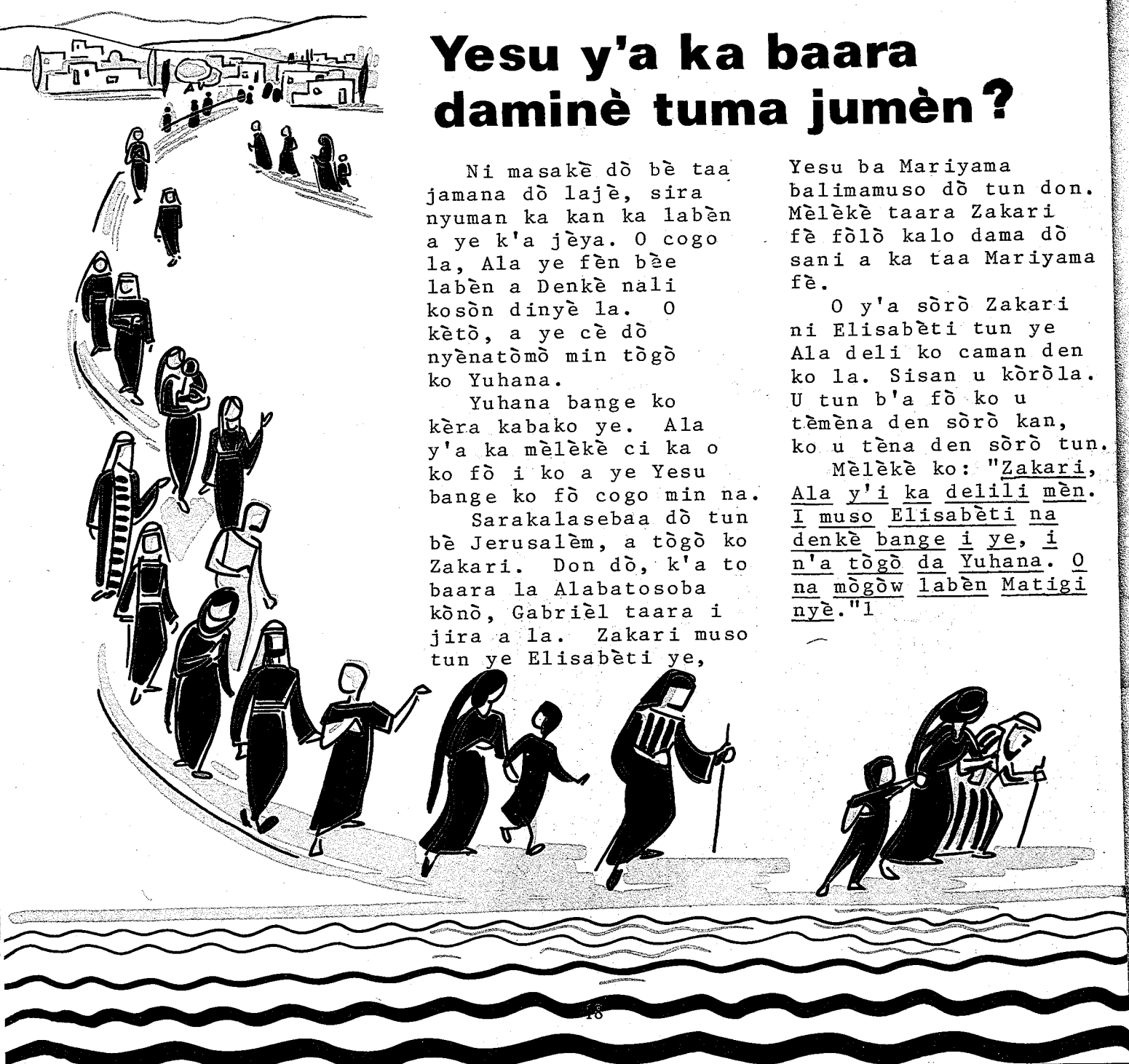
Denmisèn cèmanw tun
ye san tan ni fila sòrò
tuma min, u tun bè taa
yen. Ka Yesu to Jerusalèm,
Musa ka sariya ani
kiraw ka sèbènw kalanna
a nyè na. O kuma diyara
a ye kosèbè.

Seli bannen kò,
Mariyama ni Yusufu
seginna ko u bè taa u
ka so, u ni mөгò caman
seginna nyөгòn fè. Ka
u to sira la, u y'a
kòlòsi ko u denkè tè u
fè yen. U tèliyara ka
kòsegin Alabatosoba la
ka t'a sòrò Yesu ni
Yahutu karamөгòw tun bè
kuma la nyөгòn fè. A
tun bè u lamèn ka u
nyininka kow la. Yesu
ye a bangebaaw kabakoyalen
ye tuma min na, a y'a
jira u la ko ale Fa
sèbè bè sankolo la, ko
o ye baaraba di ale ma,
a ka kan ka min kè
dugukolo kan.

"Aw m'a dòn ko ne
ka kan ka sòrò ne Fa
ka kow la wa?""

O kò, Yesu seginna
Nazarèti a bangebaaw
fè. A kolola u ye. A
bonyara, a taara nyè
dònnya la, a ko diyara
Ala ni mөгòw bèe ye.

Yesu y'a ka baara daminé tuma jumèn?

Ni masakè dō bè taa jamana dō lajè, sira nyuman ka kan ka labèn a ye k'a jèya. O cogo la, Ala ye fèn bèe labèn a Denkè nali kosòn dinyè la. O kètō, a ye cè dō nyènatòmō min tōgō ko Yuhana.

Yuhana bange ko kèra kabako ye. Ala y'a ka mèlèkè ci ka o ko fō i ko a ye Yesu bange ko fō cogo min na.

Sarakalasebaa dō tun bè Jerusalèm, a tōgō ko Zakari. Don dō, k'a to baara la Alabatosoba kònō, Gabrièl taara i jira a la. Zakari muso tun ye Elisabèti ye,

Yesu ba Mariyama balimamuso dō tun don. Mèlèkè taara Zakari fè fòlò kalo dama dō sani a ka taa Mariyama fè.

O y'a sòrò Zakari ni Elisabèti tun ye Ala deli ko caman den ko la. Sisan u kòròla. U tun b'a fō ko u tèmèna den sòrò kan, ko u tèna den sòrò tun.

Mèlèkè ko: "Zakari,
Ala y'i ka delili mèn.
I muso Elisabèti na
denkè bange i ye, i
n'a tōgō da Yuhana. O
na mōgōw labèn Matigi
nyè."¹

O kèra kibarù 'duman ye, nka Zakari ma da o la, o de kosòn Ala y'a kè bobo ye fò a denké ka bange tuma min na. Den bangerà tuma min na, Zakari da yèlèla, a ko: "E, nè denké, i na wele Ala kòròtalenba ka kira. I na taama Matigi nyè kòrò ka a ka siraw labèn ka a ka mōgōw ladōnniya ko a na u kisi ka u ka jurumu yafa u ma."2

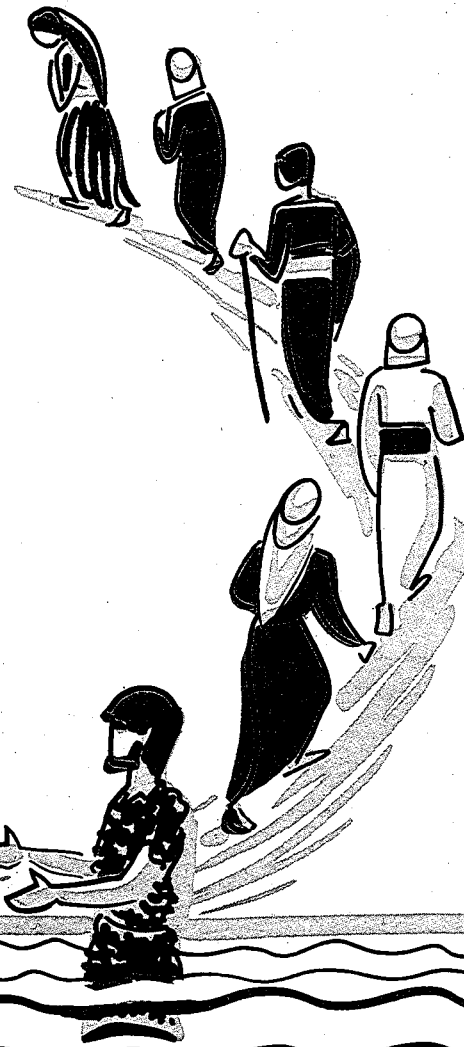
Yuhana kèra kamalen ye tuma min na, a tun bè sigi a kelen na. A ka fini donta tun ye nyaamè si ye. A ka dumuni tun ye kungo kòndò di ni ntōnw ye. Kòrōnfè jamana mōgōw delila ka ntōnw dun. U tun bè u jiran ka kōgō kè u la.

Kira Yuhana y'a daminè ka Ala ka kuma fò mōgōw ye tuma min na, jamaba tun bè taa a nò fè Jurdèn ba da la. A y'a fò u ye ko: "Aw ka aw cogo yèlèma: A'ye nimisi aw ka ko juguw kèlenw na 3 ka kèwale nyumanw kè minw n'a jira ko aw nimisira ka taama cogo kura ta."

Minw nimisira, Yuhana ye olu batise baji la. O kèra taamashiyèn ye ko u y'a latigè ko u na u ka taama cogo yèlèma, ka fara ko jugu la ka ko nyuman kè. O cogo la, Yuhana tun bè u labèn ka Kisibaa Yesu nali makòndò.

O waati la, masakè Hèròde ye Yuhana bila kaso la. O kò a y'a faga, k'a sababu kè a masakè muso Hèròdias ye, min tun ye mōgō jugu ye.

Yuhana kèra dannamōgō ye Ala nyè kòrò fò ka se a saya ma!

Sitanè ye Yesu to héra la wa?

Ka Yesu to héra la,
o ma diya Sitanè ye!
A y'a daminè k'a kèlè
joona. O cogo la a ye
waati bènne nyènatòmò
o kama.

Ka Yesu si to san
bisaba la, a bôra Nazarèti.
A fana taara Jurdèn ba
da la Yuhana Batiselikèla
sègèrè. A gèrèla Yuhana

la tuma min na, Ala y'a
jira Yuhana la, Yuhana
ko: "Ala ka Sagaden min
bè dinyè ka jurumu ta
k'a bô yen, o filè."¹

Yesu batisera Yuhana
fè i ko mōgō tōw batisera
cogo min na. A mago tun
t'a la ka nimisi a ka
jurumu la, k'a masōrō
a ma jurumu si kè. A ma
ko jugu miiri tuma si.

A batisera tuma min, a
y'o kè k'a jira ko a
nana ka kè an bōnyōonko ye,
walisa ka sigi an cèma
ani ka sa an kosōn.

Ala tun b'a fè mōgōw
bèe k'a dōn ko Yesu y'a
Denkè ye, o de y'a to
a ye kumakan bō sankolo
la ko: "Nin ye ne Denkè
kanulen ye, a ko ka di
ne ye haali."²

O tuma la Ni Senu
jiginna Yesu kan i ko
jènèntuban.

O kō, Yesu taara
kungokolo kōnō. A kōrō-
bōra Sitanè fè tile
binaani kōnō. Sitanè
y'a se ko bèe kè ko a
bè Yesu bali ka mōgōw
kisi. Fōlō a tun b'a
fè ka Yesu faga k'a

denmisènama to. Sisan a b'a fè k'a nègèn ka Ala kan bila. N'a tun sera k'o kè i ko a y'a kè Hadama ni Hawa la cogo min Eden nakò kònò, Yesu tun tèna se ka an lase Ala ma. Nka Yesu ma yèlèma. A ma sòn ka Sitanè kan minè.

Sitanè y'a kòròbò fò sinyè saba, ko a ka kabako dō kè, nka Yesu y'a kunbèn ni Ala ka kuma ye sinyè saba.

Sitanè ko: "Ni i ye Ala Denkè ye, i ka kabako dō kè, i k'a fò ko nin kabakuruw ka yèlèma ka kè buurukunw ye."

Mun y'a to Sitanè y'a fò ko ni Yesu ye Ala Denkè ye k'a sòrò a y'o ye sèbè la?

Yesu y'a jaabi ko: "A sèbènnen bè ko mōgò tē balo dumuni fèn dama la."

Sitanè ko: "O tuma la, i k'i yèrè jira mōgòw bèe la. I cun ka bò Alabatosoba san fè. Ala na i mara, mōgòw n'a dòn ko i y'a Denkè ye."

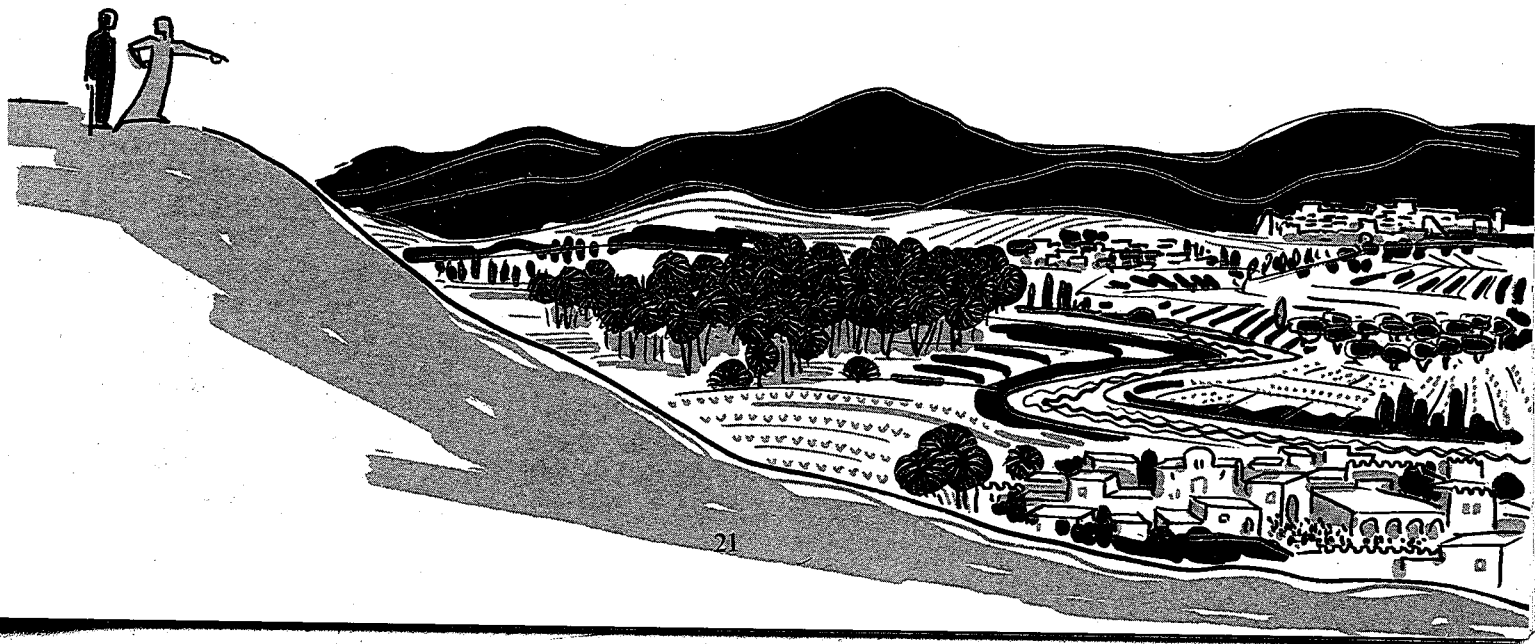
Yesu ko: "Ayi. A sèbènnen bè ko i kana i Matigi Ala kòròbò."

Sitanè ko: "Ne bè fèn dō wèrè jira i la. N'i b'i nyòngiri ne kòrò ka ne bato, ne na dinyè masayaw bèe kùntigiya di i ma."

Yesu ko: "Taa ka bò ne kòrò, Sitanè! A sèbènnen bè ko: I ka i Matigi Ala bato ka baara kè o kelenpe ye."³

Nin sen in fana Sitanè ma se sòrò. Ala ka kuma y'a jògin i ko npan. A y'i mabò Yesu la ka waati wèrè makònò.

O tuma la mèlèkèw nana Ala Denkè Yesu yòrò k'a dèmèn.⁴

Yesu ye baara kè a kelen na wa?

Yuhana Batiselikèla ka kalandènw la kelen min tōgō ko Andre, ale fōlō tugura Yesu la.

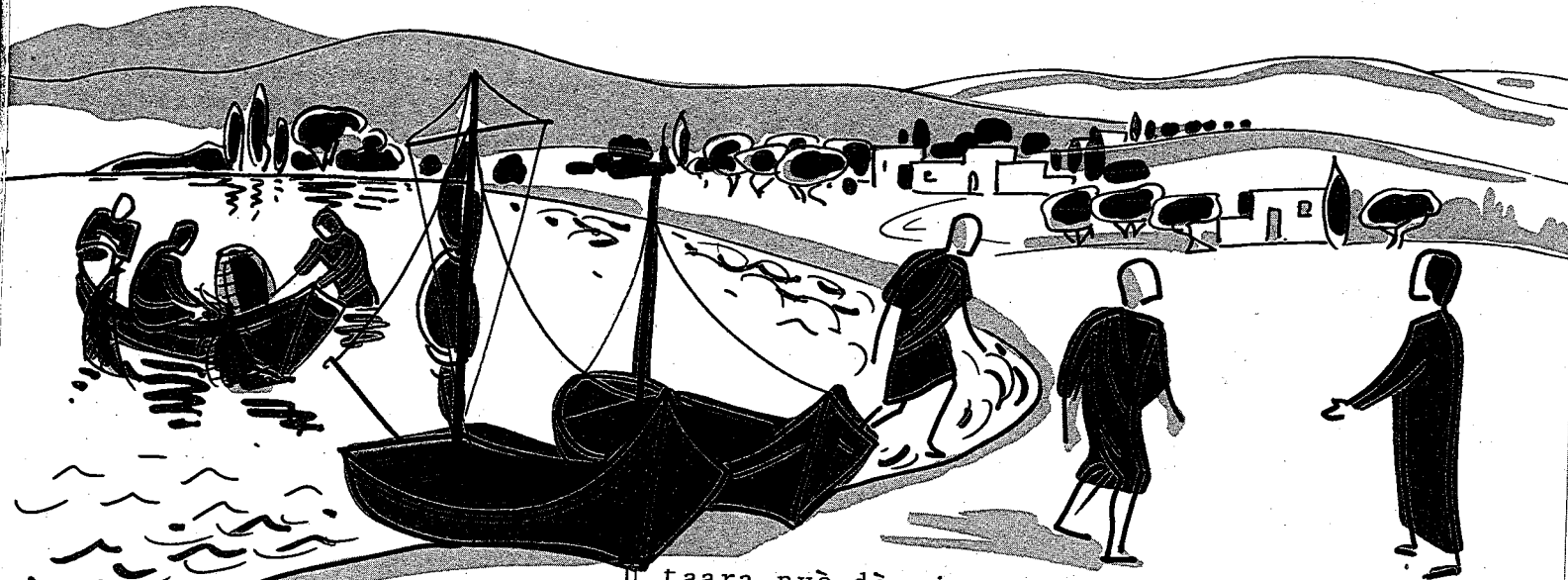
Ka Yesu tō Jude jamana worodugu yanfan fè, don dō a ye Andre wele ka na a jigin yōrō la. Andre ni a tōnyōgōn ye tile tō kè a fè yen. Andre y'a

dōn o fè ko kiraw bèe tun kumana min ko la, ko o ye Yesu ye! Andre y'a ye, a y'a ka kabako kumaw mèn. A ko wajibi don a balimakè Simōn ka o ko dōn. A y'a kunbèn tuma min na, a nyagalilen y'a fō a ye ko: "An ye Masiya ye. (O kōrō ko Krisita, Ala ye min sigi ka kè masakè ye.) Na, an ka taa. N'bè taa a jira i la."

Yesu y'a nyè jō Andre balimakè la k'a fō ko: "I ye Yuhana denkè Simōn ye, i na wele Sefas. O kōrō ko Piere wala farakuru."

Andre tun ye Bètisayidaka ye ani Piere. Bètisayida tun bè Galile ba da la. Filipe fana tun bè bō o dugu la. Yesu y'a latigè ka taa o mara la. A ni Filipe kunbèna tuma min na, a y'a fō o ye ko: "Tugu ne la." Filipe taara Natanaèl sègèrè ka Yesu ko fō a ye. Natanaèl ye Yesu ye minkè, a pèrèna ko: "I ye Ala Denkè ye Israèl ka masakè."¹

O cogo la jamakuluni dō lajèra Yesu fè.

O kò, Yesu tun bè taama Galile ba da la. A tun bè m̀gò d̀w nyini minw bè s̀n ka f̀n bèe to yen ka tugu ale la. Yesu ye m̀nnik̀la fila ye, Piere ni Andre k̀ni, u tun bè j̀ fili la. A y'u wele ko: "A'ye tugu ne la, ne na aw k̀ m̀gò nyininaw ye."

U y'u miiri ko: "An ka f̀n bèe to yen ka tugu a la wa? Owò, katuguni nin tè duman ye an f̀ tun. An b'a d̀n ani a ko ka di an ye fana. O tuma la an ka j̀w to yen ka tugu a la."

U taara nyè d̀oni, Yesu ye m̀nnik̀la fila wèrè ye kurun d̀ k̀nò, u tun bè u ka j̀w kala. Olu tun ye Zebede denk̀w ye, Yakuba ni Yuhana. Yesu ye u fana wele. U ma u j̀ ka m̀n, u ma s̀s̀li k̀, u ye u fa ni baarak̀law to kurun k̀nò yen, ka tugu Yesu la.²

Ka Piere ni Yuhana to baara la Yesu f̀, u k̀ra tèrimaw ye.

O kò, Yesu ye kalan- den tan ni fila nyèna- t̀mò walisa u ka to a f̀ tuma bèe. A y'u wele cidenw. An bè u la m̀gò

duuru d̀n ka ban, olu ye Piere ni Yakuba ni Yuhana ni Andre ni Filipe ye. U t̀w t̀g̀w ko Bartèlèmi ni Matiyù ni Toma ni Alifè denk̀ Yakuba ani Tade ni Simòn ani Juda Isikariòte.

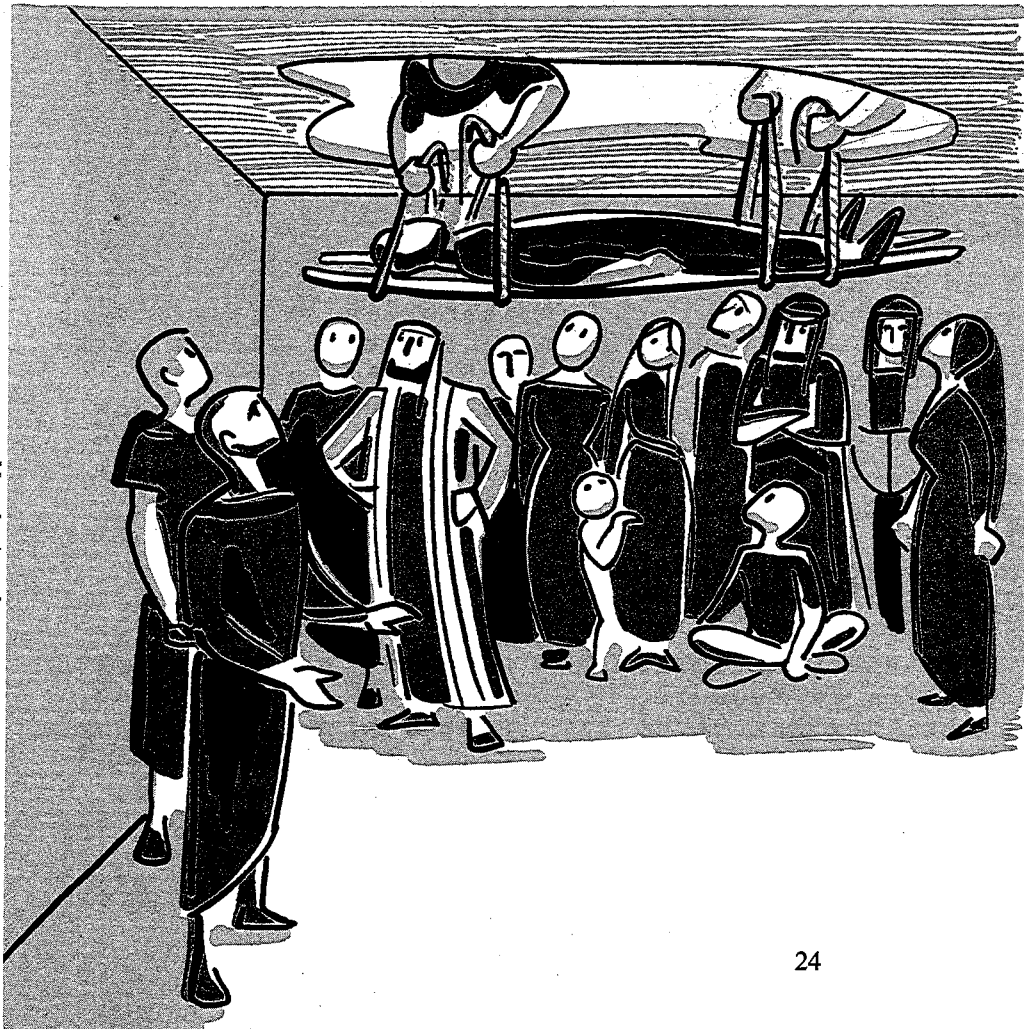
Yesu sira ka Ala deli sani ka nin m̀g̀w nyènat̀mò. O kò, a ye u wele ka u ci a t̀g̀ la. A ye u ci fila fila, u taara duguw bèe la ka Yesu Kibaru Duman f̀, ka banabaat̀w k̀nyèya ka k̀nyè ni Yesu ka sebaaya ye, a ye o min di u ma.

Yesu ye mun ni mun kè?

Ayiwa, Yesu ye Ala ye, o de kosòn nyènamaya bè ale fè i ko a bè Ala

fè cogo min na. Ka Yesu to dugukolo kan, a ye fiyentòw nyèw yèlè, ka tulo gerenw tulow dayèlè, ka nabaraw taama, ka kunatòw saniya. Sebaaya dō tun bè bō a la ka u bēe kènèya.¹ Mōgōw tun b'a fō ko: "A ka ko kēlenw bē nyèna."²

Cè dō tun bè Kapèrnaum, Galile ba da la sahili yanfan fè. O cè fan fila salen tun don. A tèrikè naani ye a n'a ka dalan ta ka taa Piere ka so. Jamaba lajèlen tun bè yen walisa ka Yesu ka kuma mèn. Jama caya fè, u ma se ka don so da fè, o de y'a to u yèlèna so san fè. (O jamana la mōgōw delila ka yèlèn-yèlènnan jō u ka sow kèrè fè, walisa mōgōw ka yèlèn san fè ka baro kè yen.)

Ninw na mun kè walisa ka se Yesu ma? U ye dabali nyuman sòrò, o tun ye ka so kunnala dō wòròn ka jurukisèw kè ka cè ni a ka dalan lajigin Yesu nyè kòrò. U y'a kè ten.

Yesu y'a ye ko u ka dannaya ka bon, o tuma la, a y'a fō nin cè ye ko: "Cè, i ka jurumuw yafara i ma." A bè kuma jurumuw ko de la wa? Nka an nana ni nin cè ye yan walisa a ka bana ka kènèya! U tun bè o de miiri u dusu la. Yesu ye o dòn, nka a y'a dòn fana ko dusukunna bana, o de ka jugu ka tèmèn farikolo bana kan.

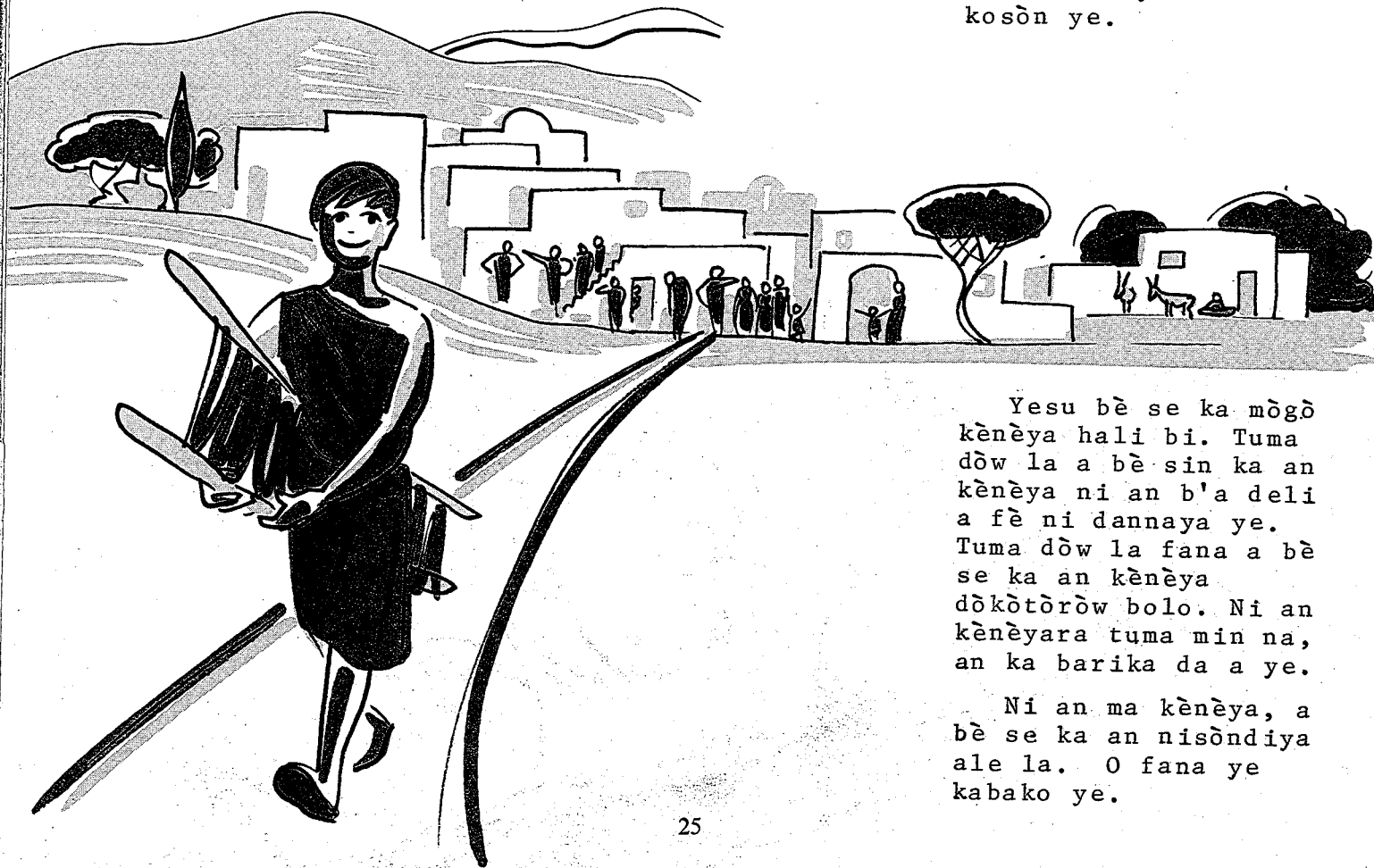
Yesu ka kuma fòlen ma diya a juguw ye, olu minw tèt sòn ka da a la ko Yesu ye Ala ye. U ko: "Jòn bè se ka jurumu yafa, ni Ala yèrè tèt?"

Walisa u k'a dòn k'a jèya ko Yesu ye Ala ye, a y'a fò cè fan fila salen ye ko: "Wuli k'i ka dalan ta ka taa so."³

O yòrò nin kelen, cè wulila ka a ka dalan meleke k'a don a kaman kòrò, ka bō ka taa. U y'a taatò ye! Nin cè tun bè se k'i pan ni nisòndiya ye. Kò nyumanba fila kèra a ye bi. A ye jurumu yafa sòrò ani a ka bana kènèyara. A dusukun ye Yesu kanu kosèbè.

Fòlò, nin cè senw tun tèt se ka mago nyè a ye, u tun ka girin a kòrò. Sisan, u finyènyanna, a bè se ka taama.

Yesu ye Ala ye, o de y'a to ka nin cè kènèya, o tun tèt ko gèlèn ye a bolo. Nka walisa a ka jurumu yafa sòrò, a kèra wajibi ye Yesu ka saraba bō, o tun ye ka sa a kosòn ye.

Yesu bè se ka mōgò kènèya hali bi. Tuma dōw la a bè sin ka an kènèya ni an b'a deli a fè ni dannaya ye. Tuma dōw la fana a bè se ka an kènèya dōkòtòròw bolo. Ni an kènèyara tuma min na, an ka barika da a ye.

Ni an ma kènèya, a bè se ka an nisòndiya ale la. O fana ye kabako ye.

Yesu ye mun ni mun kè tun ?

Don dō la, Yesu ni a
ka kalandenw donna kurun
dō kōnō, ko u bē Galile
ba tigē. A sēgēnnen
taara i da ka sunōgō
kurun kōfēla la, a kun
tun bē kunkōrō dalan
kan.

Jōn ye nin hakilitigiya
sōrō ka kunkōrō dōnnan
don Yesu kun kōrō? A
dōrō a ka kalandenw la
kelen tun don, i n'a fō
Yuhana min tun ka surun
a la, wala Piere min
tun ka tēli ka kuma.

O yōrō nin kelen,
finyē wulila o baji kan,
i ko a tun bē deli ka
kē cogo min na. Kurun
y'a daminē ka dōn kē ji
san fē, i n'a fō fēn
finyēman.

Ji donna kurun kōnō fō
u tun bē nyini ka tunun.
Kalandenw siranna kosēbē.
Ka Yesu to u fē kurun
kōnō, u tun tē se ka
tunun, nka kalandenw
hakili ma to o la. U
girinna ka taa a
lakunun.

"Karamōgō, an tununtō
filē ji la, i tē miiri
o la wa?"

Yesu wulila, a kumana
ni kuma gèlènman ye
finyè ni ji fè ko: "Aw
ka mada!"¹

Finyè sinna ka jò.
Ji nyèmajòra o yòrò nin
kelen. Kalandenw kabakoyara
kosèbè, u ko: "Nin ye
kabako mógò ye! A bè
kuma hali finyè ni ji
fè, u b'a kan minè."²

An y'a dòn ko o cè
ye Ala Denkè ye. O tuma
la, mun y'a to an bè
kabakoya? Ala ye dinyè
da ale de barika la.³
I ko Bible y'a fò cogo
min na, o cogo la fèn
bèe bè se ka kolo Yesu
ye, finyè ni san pèrèn
ni san yègèyègè ni
kògòji ani dafènw bèe.

Yesu ye kabako caman
wèrèw kè. Don dò la a
ye buurukun duuru ni
jègè fila dòròn ta ka
dumuni di jamaba ma.
Ni an tun bè a ka ko
kèlenw bèe lakali, a
tun na kè wajibi ye
ka nin nyògòn kitabu
caman sèbèn!

Ni an bè sòn Yesu ka
don an dusukun na i ko
a donna kurun kòndò cogo
min na, an tènà siran
tun, hali ni tòorò sera
an ma. Ni ale bè an fè,
an tè se ka tunun!

**Yesu ye
kabako dò
wèrèw kè wa?**

Sitanè ka baaradenw
bè yen. U bè wele ko
jinèw.

Jinèw tun bè minw
na, cèw, musow, denmisènw,
olu tun bè taa Yesu
sègèrè. A tun bè u kènèya.
Jinèw y'a dòn ko Yesu
Nazarètika ye Ala ye.
U bè siran ka yèrèyèrè,
katuguni ni Ala bè kuma
u fè wajibi don u k'a
kan minè.

Cè dò tun bè Galile ba da la Gadara jamana la, jinèw tun ye fa bila o cè la. A tun ka farin, fò mōgōw ma se k'a siri. A tun bè jurukisèw tigè ka nègè jòldkōw kari. A tun bè yaala a kelen na kuluw kan ani kaburu-do la.

Don dò a ye Yesu ye k'a to yòrò jan. A bolila ka taa i nyōngiri a nyè kòrò ka pèrèn kosèbè ko: "Ala kòròtalenba Denkè Yesu, i bè mun nyini ne fè?"¹

Yesu bè jinèw dòn. A y'a fò u ye ko u ka bò o cè la. Jinèw y'a kan minè. O tuma la o cè min tun bè kulo ka a yèrè jōgin ni kabakuruw ye, o kènèyara. A hakili sigilen y'i sigi Yesu sen kòrò. Yesu ye min kè a ye, Yesu y'a ci ka taa o ko bèe lakali a ka jamana yòrò bèe la!

Yesu nana walisa ka Sitanè ka kèwalew tinyèn.²

Sitanè ka kegun, a ka jugu. Tuma dòw la a b'a yèrè kè i n'a fò Ala ka ciden. A t'a fè mōgōw k'a cogoya dòn.

Nka tuma dòw la, a b'a cogo jira kènè kan ka mōgōw minè.

Sebaaya bè Sitanè ni jinèw fè. Nka sebaaya bèe tè u fè. An`man kan ka siran u nyè. Sebaaya bèe bè Yesu fè. Yesu bè se ka mōgōw tila Sitanè la i ko a y'a kè cogo min na k'a to dugukolo kan. Minw ye a ka kalandenw ye bi, a b'a

fò olu fana ye ko: "A filè! Ne ye fanga di aw ma aw juguba Sitanè ka sebaaya bèe kan, foyi tènà se ka ko jugu kè aw la."³

Nin ye delili dò ye, i bè se ka min kè: "Matigi, fèn wo fèn tè bò i la, ne b'a fè ka o bèe to yen. I ka ne mara Sitanè fanga ni ko juguw bèe ma."

Yesu ye sèbaaya-bèetigi ye tuma bèe wa?

A y'i tèliya ka taama Kapèrnaum dugu b̀l̀onw fè. A ye Yesu ye minkè, Jayirus y'i sen na tèliya ka taa demènni nyini a fè. A ko: "Ne denmusoni bè nyini ka sa. Ne b'i dèli, i ka na i bolo da a kan walisa a ka kènèya."

Yesu sònna ka taa a fè. Kòròtò ko tun don. Nka ko dò kèra min ye u mèn sira la. Muso dò tun bè yen, a tun man kènè kabiini san tan ni fila, furakèlaw tun dè̀sèra a la. O nana

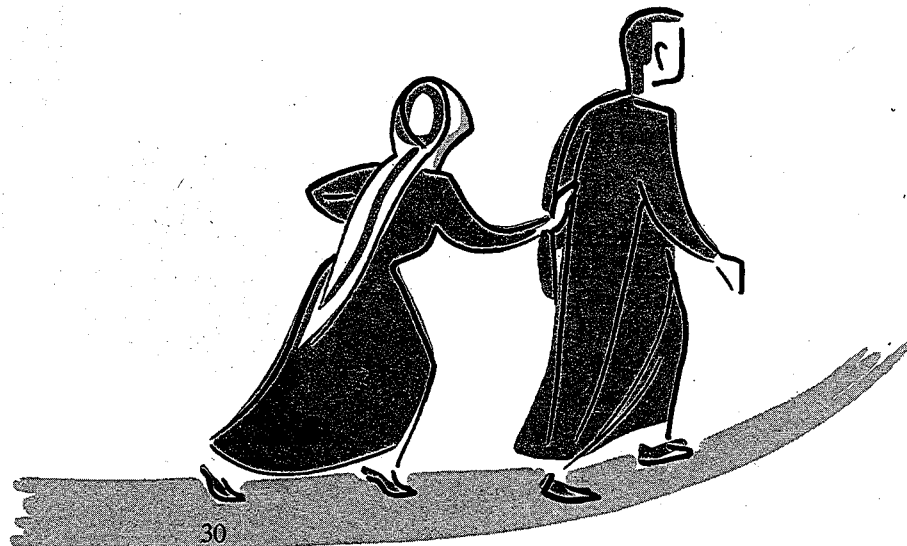
gèrè Yesu la a kòfè ka maga a ka fini dawolo la. O yòrò nin bè a kènèyara.

Ka o ko to sen na, denmusoni ka bana jugu-yara, fò a sara. Cidenw taara o kibaru jugu fò a fa ye ko: "I denmuso sara. Kun t'a la i ka karamògò wele tun."

Yesu ye Jayirus mafilè, a ko: "I kana siran, dannaya kè d̀r̀on. K'i to ne fè, i jigi kana tigè foyi la."

Yahutuw ka Alabatoso kuntigi dò tun bè yen, o t̀g̀ò ko Jayirus, o hakili nyaaminen tun bè kosèbè. A denmuso dò tun bè yen, min si tun bè san tan ni fila la, o tun banana kosèbè.

Jayirus y'i miiri ko Yesu bè se ka a denmuso kènèya. A ko: "Wajibi don ne ka n'tèliya ka taa Yesu nyini. Ne dalen b'a la ko a n'a kènèya."

U selen Alabatoso kuntigi ka so, denmuso tun bè so min kònò, Yesu donna yen. Den fa ni a ba ni a ka kalanden saba donna a fè, olu ye Piere ni Yakuba ni Yuhana ye. U ye denmuso dalen sòrò yen, a nyè tugulen tun don i n'a fò a bè sunògò, nka a salen tun don. Sòni u tun na taa a su don.

An Hadamadenw bõlen bè jiriden fè. N'i y'a dayèlè, i bè jirikolo ta ka fara fili. An ni sigilen bè farikolo kònò o cogo la. Ni an bè sa, an farikolo dòròn bè don duguma, nka an ni bè to. Dòni dòni an farikolo bè yèlèma ka kè buguri ye. Matigi min ye fèn bée da, ni o ye ci fò, farikolo bè se ka nyènamaya tun.

Yesu ko: "Denni, ne b'a fò i yè, wuli!"¹

O yòrò nin bè, denni ni seginna a farikolo ma. A wulila ka taama. A bangebaaw ni Matigi Yesu tèriw nyagalila kosèbè, Jayirus dara

Yesu ka kuma la, o ma kè ko nyuman ye wa?

Yesu ko: "Ne de ye su kununli ni nyènamaya ye."²

Ka Yesu to dugukolo kan, a ye mògò dów lakunun ka bõ suw cèma. A tun b'a jira o fè ko don dō la mògòw bée na kunun, ko saya tēna kè a ka masaya la tun.

Yesu tun bè denmisènw kanu.

Denmisèntigi dów nana ni u ka denmisènw ye Yesu sègèrè, walisa a ka duba ta u ye. Yesu y'u ta a bolo la ka duba ta u ye.

Nka o tun man di a ka kalandenw ye. U tun bè miiri ko denmisènw ka dógò, ko u man kan ka gèrè Yesu la, katuguni u tēna a faamu, ko u b'a dègun. Nka Yesu ye u kòròfò, a ko: "Hakè to! Denmisènw ka kan ka dègè ne kanuli la, u man dógò o ma. Ko caman na, mógò kòròbaw bè miiri ko a ka gèlèn kosèbè ka don ne ka masaya la. Wajibi don u ka kè i ko denmisènw, ka da ne ka kuma la ni siga tè. Mógò si kana a yèrè bonya. Bèe ka kan ka sòn ne ka u kisi, ani k'a faamu ko u ka kan ka na Ala ma walisa u mago ka nyè."

Don dò la Yesu ka kalandenw y'a lamini. Yesu ye denmisèn dò wele k'a jò u cèma.

**Yesu tun bè
denmisènw kanu wa?**

Cèman tun don wa, wala musoman tun don, an ma o dòn. Yesu ko: "Aw sankolola Fa sago tè hali nin denmisènw la kelen ka halaki."¹ Ka halaki wa?...Walisa k'a kòrò jèya u ye, Yesu ye ntalen da u ye. A tun b'a fè ka a ka masaya ko fò u ye ntalen la. A ko: "Saga kèmèn tun bè saga gèna dò fè. Don dò wula fè, sagaw dontò sagabon kònò, a y'u jate. Kelen y'u jè! O saga tununnen ko kèra farati

ye. Su bè ko joona, nènè bè bò, nwònin bè yen, waraw fana bè yen. O tuma la saga gèna ye saga bikònòntòn ni kònòntòn to sagabon kònò ka taa nih saga tununnen nyini. A ma sòn k'a ka baaradenw bila ka taa, fò a yèrè, a y'a ka saga tununnen ye tuma min na, a y'a da a kaman na ka taa n'a ye sagabon kònò. O kèlen, a y'a tèriw wele ko u ka na nyagali a fè."

Yesu y'a fò fana ko: "O cogo la, mèlèkè minw bè Ala nyè kòrò, olu bè nyagali mōgò kelen kosòn, denmisèn fara mōgò kòrò kan, min bè sòn ka nimisi a ka jurumuw la, ka sòn ne ka o kisi."²

Yesu ko: "Ne ye saga gèna nyuman de ye. Saga gèna nyuman bè a ni di a ka sagaw kosòn."³

Minw tun bè jate ko jugukèlaw ye, Yesu tun bè olu kanu wa?

Dòkòtòrò b'i jantò a ka banabaatow la, a ka baara y'o ye. A tèn yen kènèmaw kosòn. O cogo la, minw bè u yèrèw jate ko nyumankèlaw ye, Yesu ma na olu kosòn. Ka Yesu to dugukolo kan, mōgō caman tun bè yen, u ma deli k'a ladon u ka so. O ka nyi wa? Nka Yesu ma mōgō si wajibiya k'a ladon. Mōgōw tun t'a fè a ka ta yòrò min na, a ma to yen. Minw y'a wele ka taa u yòrò, a taara olu fè.

Dibila kow ka di mōgō minw ye, olu t'a fè kènèyeelen ka don u ka so. O cogo la mōgō caman t'a fè Yesu ka don u dusu la, u bè siran a kana na u cogo yèlèma.

Cè dò tun bè Jeriko, o tōgō ko Zakè. A ka baara tun ye nisōngō minè ye, ale tun ye kuntigi ye. Nka nanbaratò tun don. Ko caman a tun bè wari minè mōgōw la

ka tèmèn a hakè kan, ka o bila a yèrè ka jufa kònò. O de kosòn a ko ma diya mōgōw ye. Hali ni a tun bè tèmèn mōgōw la, u tun b'a jira nyògòn na n'u bolokòni ye, sabu u bèe y'a dòn ko nanbaratò don.

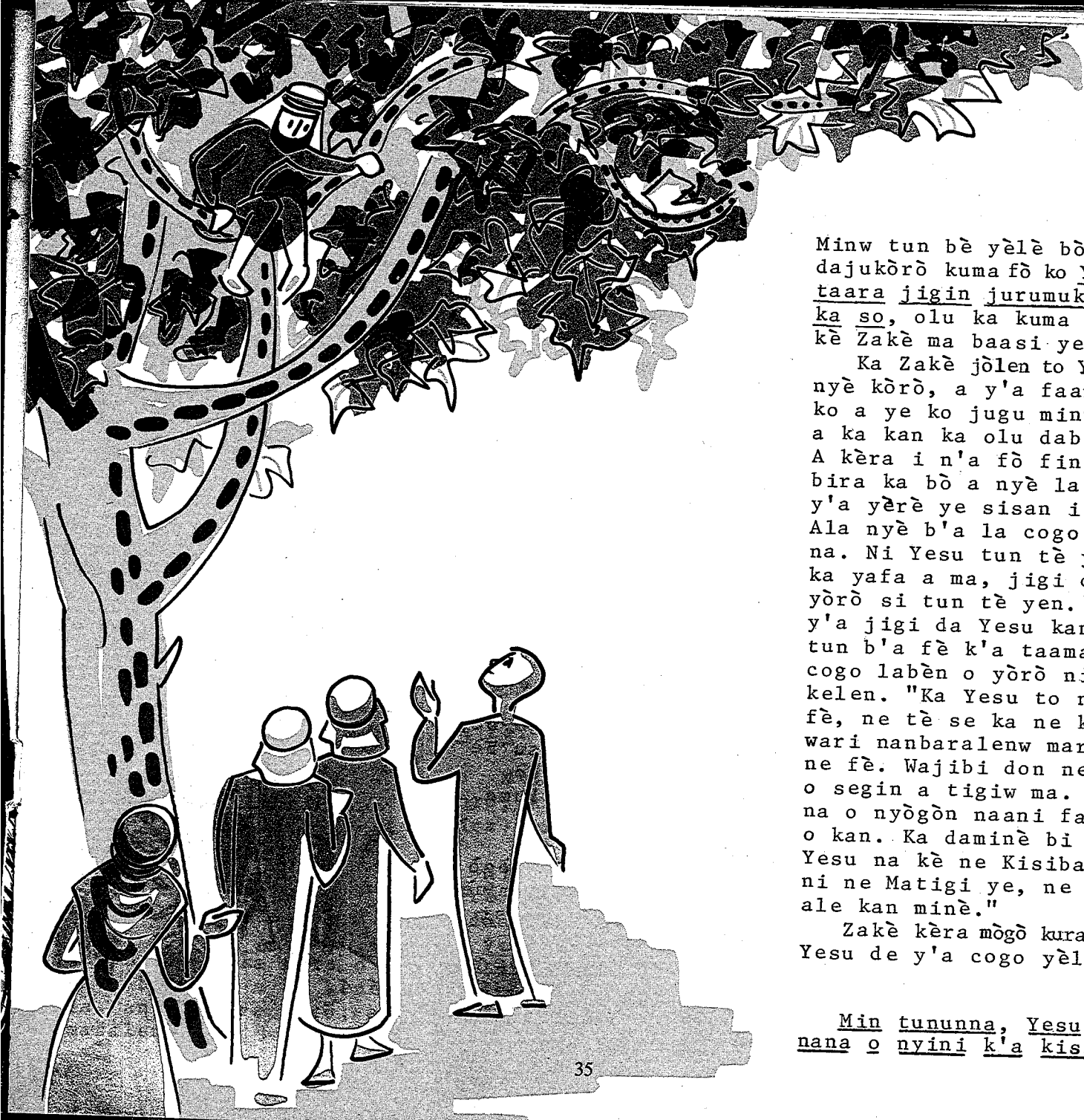
Don dò mōgōw tun bè ka kibaru fò nyògòn ye, ko Yesu bè na Jeriko. Zakè y'a latigè, ko mōgōw bèe bè kuma min ko la, bi kòni ne n'a ye. Zakè tun ye mōgō surun ye, a yèlèna jiri san fè. O cogo la ale na se ka filèli kè. Fèn wo fèn na tèmèn, a na o bèe ye, nka ale kòni bè jiri fura la,

mōgō si tènna ale ye. Zakè y'a miiri ko Yesu tèn ale dòn, nka ale m'a dòn ko a kèra i ko saga tununnen, saga gènna nyuman b'a fè ka min nyini.

Jama tèmènna ka tèmèn. O yòrò nin kelen, mōgō dò y'i jò, k'a nyè kòròta ka pèrèn ko: Zakè, i tèliya ka jigin, k'a masòrò wajibi don ne ka jigi i ka so bi. Zakè y'i miiri ko a welebaa na kè Yesu ye, ko o b'a fè ka jigin ale ka so. O kèra hèra ye! Ne tènna o bilá ka mèn, ne na a lajigin ne ka so.

Zakè y'a ka so dayèlè ni nyagali ye, Yesu donna yen ni Ala ka kènèyeelen ye. Zakè y'a jate ko Yesu y'a kanu, ko a ma ban a la a ka ko jugu kèlenw kosòn. O kèra ko nyuman ye a ye.

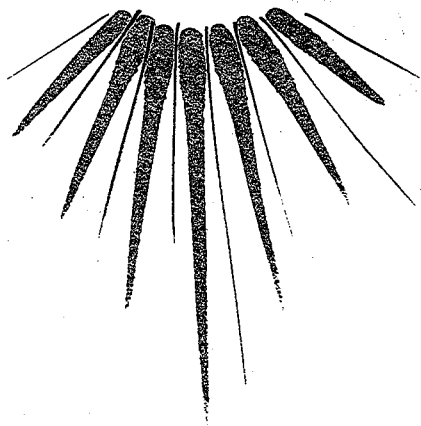
Minw tun bè yèlè bô ka dajukôrdô kuma fô ko Yesu taara jigin jurumukèla ka so, olu ka kuma ma kè Zakè ma baasi ye.

Ka Zakè jôlen to Yesu nyè kôrdô, a y'a faamu ko a ye ko jugu minw kè, a ka kan ka olu dabila. A kèra i n'a fô fini dô bira ka bô a nyè la. A y'a yèrè ye sisan i ko Ala nyè b'a la cogo min na. Ni Yesu tun tè yen ka yafa a ma, jigi da yôrô si tun tè yen. A y'a jigi da Yesu kan, a tun b'a fè k'a taama cogo labèn o yôrô nin kelen. "Ka Yesu to ne fè, ne tè se ka ne ka wari nanbaralenw mara ne fè. Wajibi don ne ka o segin a tigiw ma. Ne na o nyôgôn naani fara o kan. Ka daminè bi la, Yesu na kè ne Kisibaa ni ne Matigi ye, ne na ale kan minè."

Zakè kèra môtôgô kura ye. Yesu de y'a cogo yèlèma.

Min tununna, Yesu nana o nyini k'a kisi!

Yesu ye mun fò a yèrè ko la?

Yesu tun bè kuma, tuma min na, mōgōw bēe tun bè u tulo majō. A tun bè kuma ni fanga ye, katuguni a mana min fō, se b'a ye k'o kē. A ka kumaw ye tinyè ye. A ka kumaw bēe bōra Ala la, a y'u fō an ye.

Mōgō si ma kuma i ko Yesu abada!1

Yesu tun bè kuma Ala ni a ka masaya ko la. A tun bè kuma a Faso ko la, o min bè sankolo la.

A tun bè kuma mōgōw dusukunna kow la.

Yesu tun bè kuma a yèrè ko la. An mago bè fèn wo fèn na, Yesu bè se ka o bēe nyēnabō. A y'o jira an na kuma kōrōmaw fē.

Aw mago b'a la mōgō ka aw kanu ka aw nyēminē ka aw mara ka aw kisi wa? Yesu ko: "Ne ye saga gēna nyuman de ye. Ne ka sagaw bè ne kan mēn, ne bè u dōn, u bè tugu ne la."2

Saga gēna nkalon tigēlaw bè yen. An kana tugu olu nō fē. Mōgō gwansanw don, u tē se ka aw kisi. U ka kuma tē tinyè ye.

Yesu ko: "Aw b'a fē ka kē ne ka sagakulu dō ye, ka don ne fē ne ka sagabon kōnō wa?" A ko: "Ne ye sagabon donda ye. Min bè don ne fē, o na kisi."3

Donda wèrè tē Ala ka masaya la.

Aw b'a fè kènè ka bò
aw ka sira la wa?

Yesu ko: "Ne ye dinyè
ka kènèyeelen ye. Min
bè tugu ne nō fè, o
tèna taama dibi la nka
a na nyènamaya kènè-
yeelen sòrò."⁴

Ni an bè taama Yesu
ka kènè la, min man di
a ye, a bè o jira an na,
ka an dèmèn ka fara o
la. K'an to a ka kènè
la, an bè hèra sòrò, an
maralen bè.

Sira min bè mōgò lase
Ala ma, aw mago bè o la
wa? Yesu ko: "Ne de ye
sira ye...Mōgò si tè na
ne Fa ma ni a ma tèmèn
ne fè."⁵

N'i b'a fè ka Ala
sòrò, kun t'a la i ka
sira wèrè nyini tun.

Min ye tinyè yèrè-
yèrè ye, aw b'a fè ka
o dòn wa? Yesu ko: "Ne
de ye tinyè ye."⁵ Min
ye tinyè ye, o ye tinyè
ye tuma bèe, mōgòw bèe
fè, waati bèe la, jamana
yòròw bèe.

Aw bè nyènamaya
banbali nyini wa? Yesu
ko: "Ne de ye nyènamaya
ye."⁵ Aw ka sòn Yesu ma,
aw na nyènamaya sòrò.

Aw b'a fè ka Ala
diyanyè ko kè wa? Yesu
ko: "Ne ye rēzen sun de
ye, aw y'a bolow ye,
min tolen bè ne la ni
ne fana tolen bè o la,
o na den caman kè. Aw
tè se ka foyi kè ni ne
tè."⁶ O den filè nin
ye, kanuya, nyagali,
hèra, munyuli. Yesu de
bè o kè anw na.

Minw bè Ala ka kuma
mèn k'a kan minè olu ye
dubadenw ye.⁷

Yesu ye min ye, mògòw y'o dòn wa?

Yesu taara jamana yòròw bèe la ka ko nyuman kè. K'a to jamaba cèma, mògòw tun bèe maga a la, ka u cè a la, nka u caman m'a kòlòsi yèrè. Olu fè, ale ni tòw bèe tun ka kan.

Mògò dōw y'a ka kuma mèn k'a ka kabako kèlenw ye tuma min na, u ko:

"Nin y'a damana mògò ye, setigi don, kira don."

Don dò la, Yesu y'a ka kalandenw nyininka ko: "Aw nyèna ne ye jòn ye?" Piere y'a jaabi ko: "I ye Masiya ye (O kòrò masakè), Ala nyènama Denkè."

Yesu ko: "O ye tinyè ye. Nka i ma o dòn i yèrèma. Ne Fa Ala de y'o jira i la. Sisan aw k'a dòn ko wajibi don ne ka taa Jerusalèm ka tòorò kosèbè yen.

"Mògòw na ne faga, o tilè sabanan don ne na kunun tun."1

O kuma fòlenw kò tile dama dò, Yesu yèlèna kulu dò kan. A taara ni Piere ni Yakuba ni Yuhana ye a fè. A diyara Yesu ye ka jènyògònya kè a sànkolo la Fa fè a ka kow bèe la. Ni ko dò tun gèlèyara a tun bèe Ala deli. Ni a tun bèe ko wo ko latigè a tun bèe Ala deli. Ni kow bèe tun nyèna, hali o a tun bèe Ala deli. Minw tun b'a fè ka tugu a nò fè, a ye Ala deli olu bèe ye.

Sisan, a dòrò a tun bèe Ala deli a tòorò ko ni a saya ko nata la. O yòrò nin bèe a nyèda y'a daminè ka manamana i ko tile, a ka finiw jèyara i ko kènèyeelen. A kèra i n'a fò fini min tun bèe a nòorò datugu, o bòra yen.

O tuma la Musa ni Eli y'u jira. Olu tun ye Israèl siya kuntigi-ba dōw ye minw tun bè dugukolo kan, a mènna kosèbè. Piere ni Yakuba ni Yuhana tun ma u ye abada, nka u sinna ka u dòn. Musa tun ye ci fòlenba tan sòrò Ala fè ka u di mōgōw ma. Eli tun ye kira ye. U

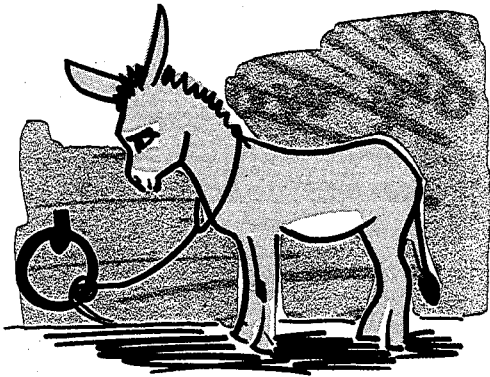
ni Yesu tun bè kuma nyōgōn fè mun ko la sisan? U tun bè kuma a saya nata ko la.

Yesu na kun dugukolo kan, o tun ye k'a yèrè di mōgōw kunmabōli kosòn. O tun ye u bée kun ko ye. O tuma la u ye kumakan dō mèn o ko: "Nin ye ne Denkè

kanulen ye, a ko ka di ne ye haali. A'ye a lamèn."²

O yòrò nin bè, Musa ni Eli tununna, u ma ye tun. Kalanden saba ye Yesu kelen de ye, i n'a fò mōgò dō. Nka sisan u dara a la ka tèmèn fòlōta kan ko a ye Ala Denkè yèrè de ye.

Mògòw bèe tun bè Yesu fè wa?

Mògòw bèe tè. Yesu tèriw tun ka ca, nka a juguw fana tun ka ca.

Yesu taara Jerusalèm, nin kèra a sinyè laban ye. K'a to Jerusalèm, a tènà mèn, tile dama dò, u na a minè. Min bèna a sòrò, a yèrè y'o dòn. A sònna ka na dugu-kolo kan ka sa, walisa ka mògòw kisi, k'a masòrò kisili bè sòrò o sira kelenpe de fè.

U selen Oliviye kulu kèrè fè, Yesu y'a ka kalandenw la fila ci ka taa u nyèfè dugu la. A y'a fò u ye ko: "Ni aw sera, aw na faliden dò sirilen sòrò yen, mògò si ma yèlèn a kan fòlò. A'ye a foni, ka na n'a ye yan. Ni mògò min ye aw nyininka ko mun y'a

to aw b'a foni, aw k'a fò o ye ko Matigi mago b'a la."

O kalanden fila ye Yesu kan minè, u taara a sòrò i ko a y'a fò u ye cogo min na. Falitigi y'a mèn tuma min na ko Matigi ko ten, a sònna u ka taa ni faliden ye. Fali fana ma ban.

Yesu tèriw ye u ka dulòkiw da fali kan, Yesu yèlènna a kan. Sira min bè jigin ka bò Oliviye kulu kan ka taa Jerusalèm, Yesu ye o minè tuma min na, a ko ka di mògò minw ye, olu jamaba ye u ka finiw fènsèn duguma a nyè k'a daminè ka tanuli dònkili da ni nisòndiya ye, u ko: "Masakè min natò don Matigi tògò la, o ye dubaden ye! Hèra ka kè sankolo la, nòorò ka da Ala kan!"

Nka o ma diya u ka diinè kuntigiw ye, olu

ko: "Karamògò, i k'a fò i ka kalandenw ye ko u k'u makun." Yesu y'u jaabi ko: "Ne b'a fò aw ye ko ni ninw ye u makun, hali kabakuruw na pèrènkàn bò!" 1

Jerusalèmkaw na ban Ala Denkè la. Yesu ye min ye, u tun t'a fè ka o faamu, hali k'a sòrò a tun ye o fò u ye sinyè caman. Ale nana ni hèra min ye, u banna o la. Yesu ye Jerusalèm kogow ye k'a to yòrò jan, a kasira u kosòn, katuguni a y'a dòn ko don gèlènw bè na, ko Jerusalèm bèna ci.

Yesu donna dugu kònò ka taa Alabatosoba la. A ye jagokèlaw sòrò Alabatosoba du kònò, u tun bè san ni feere kè yen. Yesu ye gènyè ta ka u bèe gèn ka bò yen, sabu a ma sòn a Fa ka so ka kè jagokè so ye, nka a ka kè Ala deli yòrò ye.

Banabaatōw gèrèla a
la, a y'u kènèya. Den-
misènw pèrèna ko:

"Tanuli ka kè Dawuda
Denkè ye!" Dōw y'a fò
Yesu ye ko: "Olu bè ka
min fò, i ma o mèn wa?"
Yesu ko: "Owò, aw ma
deli ka o kuma sèbènnen
kalan ko: Matigi ye
tanuli bō denmisènw ni
sin minnaw da la wa?"²

O cogo la, Yesu
tèriw tun ka ca, nka
a ko tun man di minw
ye, olu tun bè a faga
cogo nyini tuma bèe.

Mògòw tun bè Yesu nyini k'a faga wa?

Yesu donnen kò Jerusalèm, A tun bè taa Alabatosoba kòndò don wo don. A juguw tun bè to ka na sòsòli kè a fè, walisa k'a minè a da la kuma la, u tun b'a fè k'a sendon sababu sòrò. U tun y'a latigè ko u n'a faga.

Yesu taara n'a ka kalandenw ye u dan na sankanso dò kòndò. Pake seli surunyalen tun don. San wo san, o seli tuma la, Yahutuw tun bè u hakili jigin Musa ka waati ko la, Israèl siya tun bè Faraon ka jonya la tuma min na. U tun bè dumuni kè nyògòn fè.

O waati la, Ala ye Misirakaw denké fòlòw bèe faga, walisa u ka sòn ka a ka mògòw bila ka taa. Israèl mògòw cèma, u ka gwatigi bèe kelen kelen ye ci sòrò ko u ka sagaden dò minè, nò tè min na, ka o faga ka a joli dò sèriseri u ka so da nyè la. O sagaden tun bè sa u denké fòlòw nò na. Ala y'a fò ko: "Ni ne ye joli ye aw ka so daw la, ne na tèmèn u kan, l ne tènà mògò si faga yen."

Pakè sagaden tun ka kan ka Israèl mògòw

hakili jigin Yesu nali ko la, ko o na sa, walisa ka mògòw bèe kisi.

Ka Yesu ni a ka kalandenw to dumuni la, a ye buuru ta k'a tila-tila a ka kalandenw cè, a ko: "A'ye nin dun, nin ye ne farikolo ye." Yesu y'a yèrè di an kosòn gengenjiri kan, i ko sagaden min minèna ka faga.

Yesu ye duvèn dò kè jifilen kòndò k'a di u ma, a ko: "Aw bèe ka dò min nin na, katuguni nin ye ne joli ye, a bònna aw ka jurumu yafa kosòn."²

Dannabaaw tè Yahutuw ka Pake seli kè sisan. Yesu ye min fò, u bè o de kè u b'a wele "Fana Senuma." U b'a kè k'u

Yesu ye nin fara a kan ko: "Aw la kelen na ne don bolo la."³ O tuma la a ka kalandenw la kelen min tōgō ko Juda Isikariōti, o wulila ka bō. A sōnna Sitanē ka don a dusu la. Yesu ka kalandenw la kelen tun don, nka kalanden jugu tun don. Wari ko diyara a ye. Son tun don. Sisan, warijē bisaba sōrōlen kosōn, a bēna Yesu don o juguw bolo.

Juda bōra tuma min na, su tun kora. Dibi tun bē kēnēma, dibi tun bē a dūsu fana'la.

hakili jigin Yesu saya ko la, fō a ka na tun. Yesu tun b'a fē k'a jira a tēriw la ko a bē u kanu, o de y'a to a wulila ka fini kē k'a cē siri, ka ji kē minan dō kōnō. O kō, a y'i nyōngiri u bēe kelen kelen kōrō ka u senw ko. Ale min ye Matigi ye, a ye jōn niyōrō baara kē, a ko: "Ne ye

nyējirali kē aw la,
walisa aw k'a kē i ko
ne y'a kē aw ye cogo
min na. Aw kana aw
yērē nafa nyini. Aw
kana nyēfēla nyini aw
yērēw ye. Aw ka dege a
la ka baara kē nyōgōn
ye, ka miiri aw nyōgōn
ko la fōlō. A'ye nyōgōn
kanu i ko ne ye aw kanu
cogo min na."

Yesu minèna cogo di ?

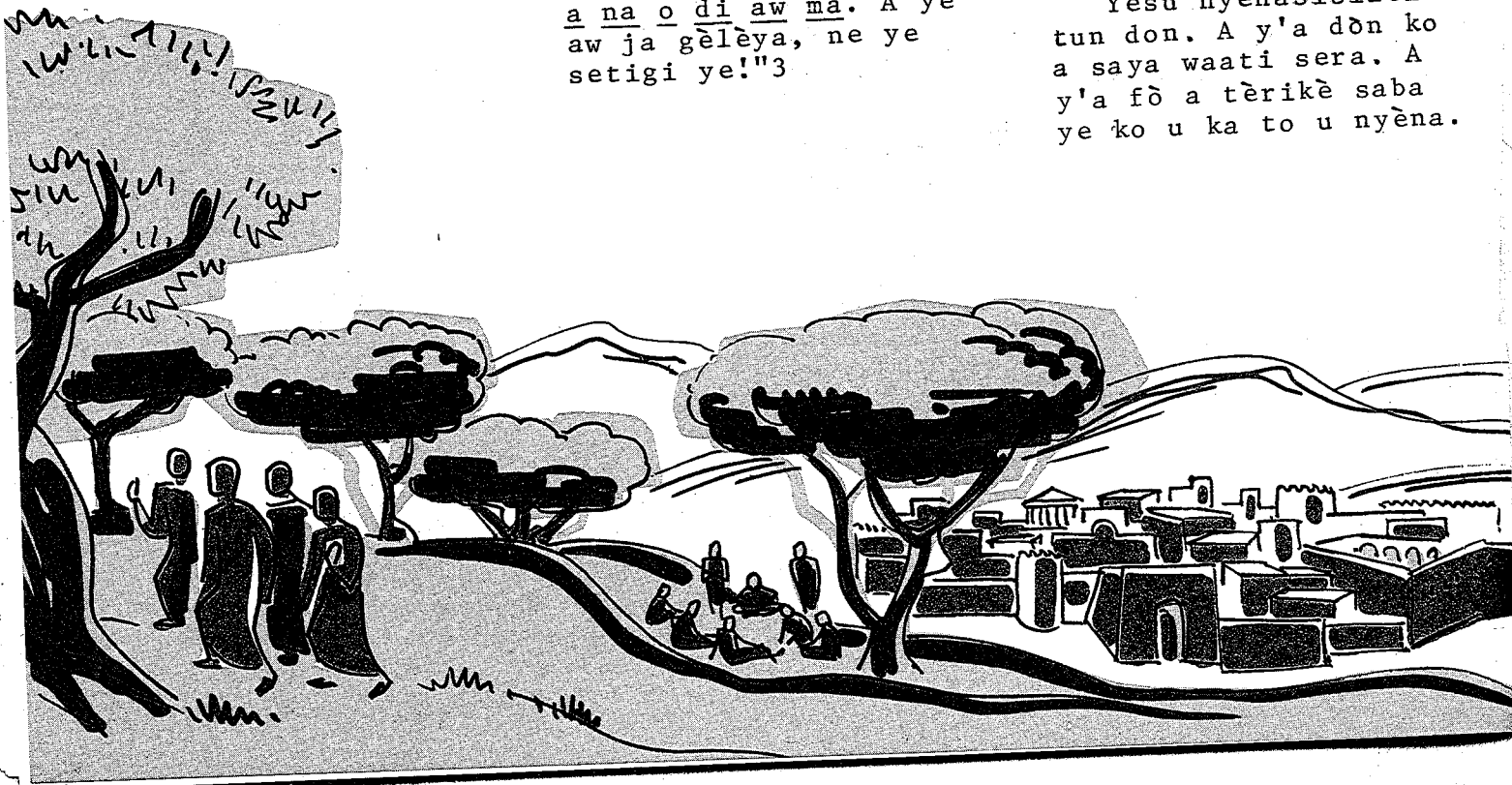
Yesu ni a ka kalandenw lajèlen tun bè so min kòndò, a y'a ka ladili laban di u ma yen. A fa ka so min bè sankolo la, a kumana u fè o ko la. A b'a fè fèn bèe ka labèn u ye sani u ka taa yen, a ko: "Ne bè taa yòrò labèn aw ye yen...Ne bè na ko kura ka aw ta."¹

A ye dusu suma kuma wèrè fò u ye, a ko a na Dèmènbaa wèrè ci u ma ka bò a fa fè, o ye Ni Senu ye, a na kè u fè tuma bèe. A ye nili fèn nyuman di u ma ka dusukun lafiya di u ma. A tun b'a fè a yèrè ka nyagali ka kè u kòndò fana.² A ye layidu nyuman fana ta u ye, a ko: "Aw mana min deli ne Fa fè ne tògò la, a na o di aw ma. A'ye aw ja gèlèya, ne ye setigi ye!"³

O kò, Yesu y'a Fa Ala deli ko a ka a ka kalandenw tanga ko jugu bèe ma. Minw bèna dannaya kè a la u ka kuma kosòn, a ye Ala deli olu fana ye.⁴

Ala tanuli dònkili dalen kò u fè seli la, Yesu ni a tèriw taara Oliviye kulu kan, Jerusalèm da fè, ka don nakò dò kòndò min tògò ko Jetisemanè. A ye kalandenw la segin to a kò, ka taa nyè ni Piere ni Yakuba ni Yuhana ye.

Yesu nyènasisisilen tun don. A y'a dòn ko a saya waati sera. A y'a fò a tèrikè saba ye ko u ka to u nyèna.

ka Ala deli. A yèrè taara nyè dōoni ka to a dan na. A kèra i n'a fò kèlè wulila. Sitanè nana a kèlè ko kura. Ni Sitanè tun bè se k'a to Yesu ka ban saya ma, a tun na se sòrò. O tuma la mōgōw tun tēna se ka kisi.

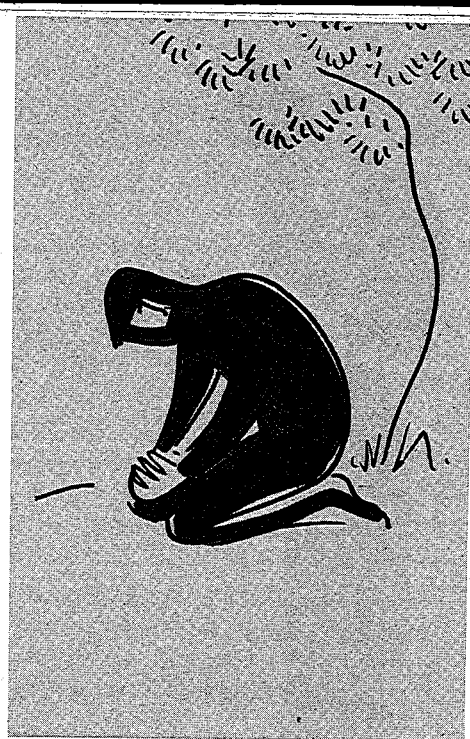
Yesu y'i bi k'a nyè biri duguma, ka Ala deli ko: "Ne Fa, i tē kēnyè foyi la, o bēe n'a ta ne sago kana kē, fō e sago."

O tuma la mēlèkè cira ka na barika don a la. A kōseginna a ka kalandenw yōrò tuma min na, a ye u sunōgōlen sōrò nyēnasisi fè, hali k'a sōrò a tēri sēbēw tun don! Yesu ko: "Simōn, i bè sunōgō wa? I ma se ka to i nyēna ka hali lèrè kelen kē wa?"

Yesu y'i mabō u la a sinyè filanan la, a ye Ala deli ko: "Ne Fa, i sago de ka kē." A ka kalandenw sunōgōra tun. A ye Ala deli a sinyè sabanan, o kō, a y'a fō u ye ko: "Waati sera. A'ye wuli, an ka taa. Cē min bè ne don bolo la, o nalen filè nin ye!"5

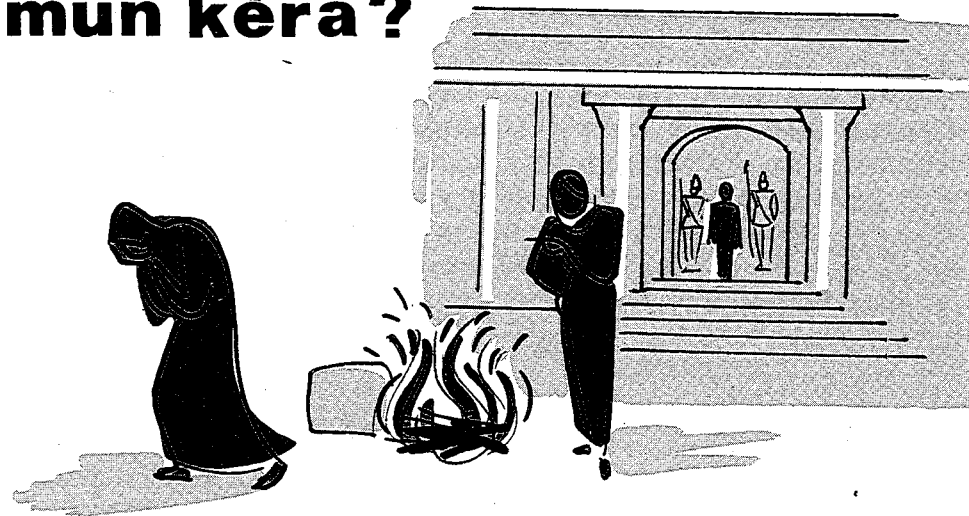
A kèra ten. O yōrò nin bè, a minēbaaw sera. Npanw ni berew tun bè u bolo, Juda tun ye u nyēminēbaa ye. A kèra i n'a fō u bè taa binkannikèla minè! U la mōgō si m'a dōn min ye Yesu ye, o de y'a to Juda nana a da susu. A y'o kē taamashiyēn ye k'a jira u la. U bēe y'a dōn o fè.

Ni Yesu tun b'a fè, a tun bè se k'a fō ko mēlèkè waa caman ka na a tila. Nka a sōnna Ala sago ma, fō ka se saya ma. O de y'a to a tēna mēlèkēw wele. A yèrè y'a latigè ko a na sa. O de y'a to a y'a yèrè di, a ko: "Ne yèrè dōn!"6

U taara ni Yesu ye, tuma min na, mun kèra?

Yesu minèbaaw taara n'a ye sarakalasebaaw kuntigi ka so, walisa k'a nyininka k'a jalaki sababu sòrò. A ka kalandenw ye mun kè? Piere tèna tugu a nõ fè wa? Ale tun y'a fò ko: "Matigi, ne labènnen don ka sa i fè."¹

Nka Yesu y'a dòn ko a tèrikè barika ka døgò, ko a jigi dalen bè a yèrè se ko kan, a y'a lasòmi ko: "Sani donon ka kasi sinyè fila, i n'a fò sinyè saba ko i tè ne dòn."²

Yesu ma fili. Yesu minèna tuma min na, Piere bolila ka taa. Yakuba, Filipe, Toma, u tów bèe fana taara k'a to. Nka Piere bè Yesu kanu. O tuma la a kòseginna ka tugu a nõ fè yòrò jan, fò ka se sarakalasebaaw kuntigi ka so. Da kòlòsibaa y'a dòn, o ko: "Nin cè fana tun bè a fè." Piere y'a jaabi ko: "Muso, ne ma o cè dòn."³ Piere, i sera ka o fò cogo di? Janko k'a fò sinyè fila ni saba ko:

"Ne bè ne kali ko aw bè kuma cè min ko la, ne ma o dòn."⁴

O yòrò nin bè donon kasira ko: "Kokooroko!" O tun y'a sinyè filanan ye. Yesu fana y'a kasi-kan mèn. A y'i yèlèma k'a nyè jò Piere la, k'a miirili to Piere ka kuma la. Piere tèna nyinè Yesu ka filèli kò abada. A hakili jiginnen Yesu ka kuma fòlen na a ye, a bòra kènèma ka kasi kosèbè. Piere y'i dalacè Matigi la. Yala Yesu na se ka da a la tun wa?

Diinè kuntigiw taara ka Yesu lamini tuma min na, sarakalasebaaw kuntigi y'a nyininka ko: "I ye Krisita, Ala Denkè ye wa?"⁵ (Krisita kōrō ko masakè.) Yesu y'a jaabi ko: "Owō, ne y'o ye."⁶

Yesu juguw tun bè miiri ko nin ye nkalon kuma ye. (An kōni y'a dōn ko tinyè don!) U ko: "A ye Ala tōgō tinyèn. A jalaki don, a ka kan ka faga."⁷ O tuma la u ye daji tu a nyèda la, ka u tēgè ci a nyè kan ka a bugō ni u bolokuraw ye.

O kō, U taara ni Yesu ye Romè gofèrèrè Pilate sègèrè, walisa o fana k'a jalaki. (O waati la Romèkaw tun ye Yahutuw ka jamana kuntigiw ye, mōgō minw ka kan ni saya ye, olu dama tun bè se ka o kiri tigè.) Nka Pilate y'a fō ko: "Ne ma jalaki sababu si sōrō nin cè la."⁸ Hali o, a y'a fō ko Yesu ka bugō ni gènye ye. Sōrōdasiw ye nwōnin dèfèn ka kè jalamugu ye k'a don Yesu kun na.

Yesu ma foyi fō. A kèra i ko saga min tē a kan bō a si kanbaaw bolo. U y'a neni tuma min na, a ma a ta nyōgōn segin u ma.⁹

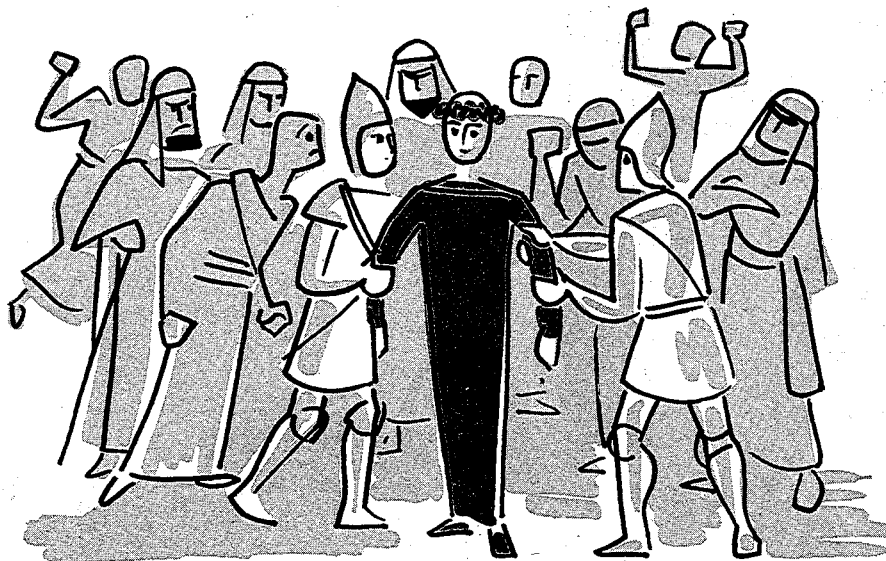
Pake seli waati tun don, ka kasola mōgō kelen bila o don na, o tun ye u ka laada ye. O de y'a to Pilate y'u nyininka ko: "Aw b'a fè ne ka jumèn bila aw ye, Barabasi, min ye binkannikèla ye, wala Yesu?"

U pèrèna ko: "Barabasi de ka bila!"

Pilate ko: "Ne ka mun kè Yesu la?" U ko: "A ka gengen jiri la."¹⁰

Pilate tun b'a fè ka Yesu bila, nka a tun t'a fè Yahutuw ka yèlèma a kama k'a fō ko ale tē mōgō sèbè ye Romè masakè Sesar bolo, o de kosōn a ye Yesu don u bolo, walisa u ka u sago kè a la.

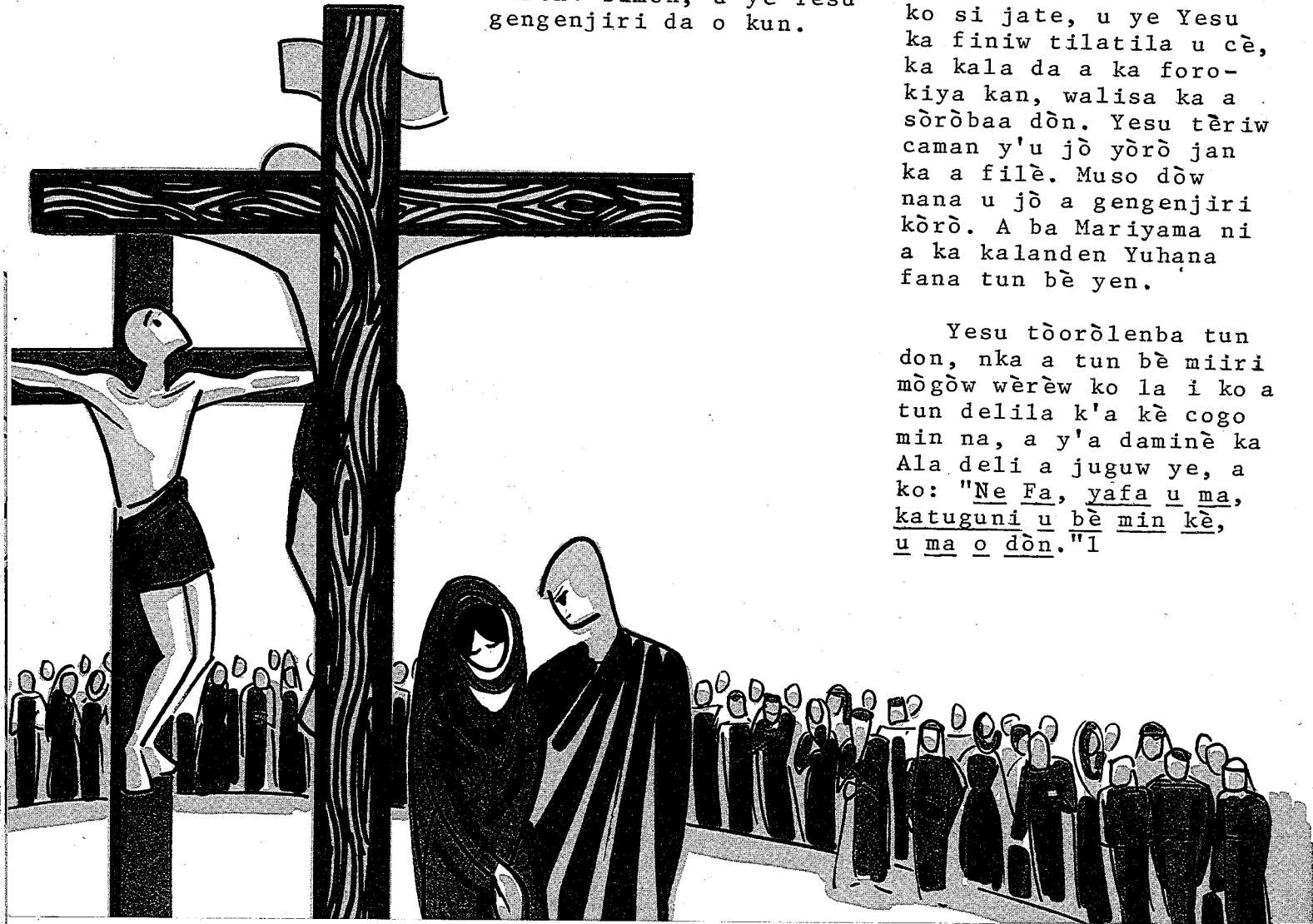
Ka gengen jiri la, o tun ye fagali cogo bēe la juguman ye, o tun bè kè ko jugukèlabaw dama de la.

Yesu sara cogo di ?

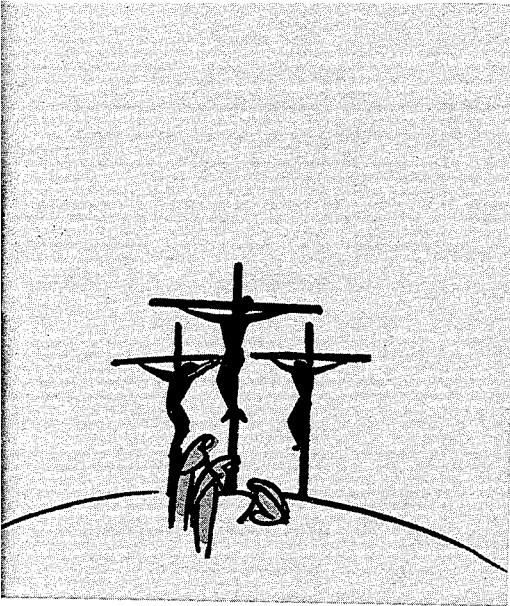
U taara ni Yesu ye
Jerusalèm dugu kò fè.
Jamaba tugura`a nò fè.
Musow tun bè kasi.
Tèmènbaa dò min tògò ko
Sirènè Simòn, u ye Yesu
gengenjiri da o kun.

U selen Golgota kulu
kan, sòròdasiw ye Yesu
bolow ni a senw gengen
jiri la. Ko jugukèla
fila gengenna jiri la a
kèrè fè. Yesu tun bè
olu cèmancè la.

Mògò caman ye yèlè
bò a la. Sòròdasiw ma o
ko si jate, u ye Yesu
ka finiw tilatila u cè,
ka kala da a ka foro-
kiya kan, walisa ka a
sòròbaa dòn. Yesu tèriw
caman y'u jò yòrò jan
ka a filè. Muso dów
nana u jò a gengenjiri
kòrò. A ba Mariyama ni
a ka kalanden Yuhana
fana tun bè yen.

Yesu tòoròlenba tun
don, nka a tun bè miiri
mògòw wèrèw ko la i ko a
tun delila k'a kè cogo
min na, a y'a daminè ka
Ala deli a juguw ye, a
ko: "Ne Fa, yafa u ma,
katuguni u bè min kè,
u ma o dòn."¹

O kò, a y'a ye ko
binkannikèla kelen dara
a la, a y'a fò a ye ko:
"Bi, i na kè ne fè
arijènè la."²

O kèlen kò, a y'i
jan to a ba ni a ka
kalanden la. Mariyama
tun bèna to a kelen na.
A y'a fò a ye ko: "Muso,
i denkè filè." O kò, a
y'a fò Yuhana ye ko:
"I ba filè."³ Kabiini
o don, Yuhana taara ni
Mariyama ye a yèrè ka so.

O yòrò nin bè dibi
donna tile gwan fè. A
kèra i ko su kora. Minw
ye jurumu kè, Yesu
tòoròla olu ye.

I fana bè olu la, a ye
a kun don mōgōw ka
jurumuw kōrō, o kosōn a
faralen tun bè a Fa la
ka waati dōoni kè. O
kèra a ka tōorō bēe la
gèlèmanba ye. A pèrèna
ko: "Ne ka Ala, ne ka
Ala, mun na i ye ne
bila?"⁴ Ka fara Ala la,
o ye jahanama ye. Yesu
sōnna ka tēmèn o sira
fè, walisa minw bè da a
la, olu kana fara Ala
la tuma si.

Ka Yesu to tōorōba
la, a ko: "Minnōgō bè
ne la."⁵ Sōrōdasiw ye
fuduru dō su ji kumu-
man la k'a gèrè Yesu
da la. Yesu y'o ji
kumuman nènè tuma min
na, a ko: "A dafara."⁶
Ne Fa ye baara min
kalifa ne ma, ne ye
o bēe kè ka dafa."

A ye Ala deli tun, o
kèra a ka kuma laban ye
ko: "Ne Fa, ne bè ne ni
kalifa i ma."⁷ O fōlen,
a y'a kun majigin ka sa.

Romè sōrōdasi
kuntigi min ye Yesu satō
ye, o pèrèna ko: "E!
Sèbè la, nin cè tun ye
Ala Denkè ye."⁸

Sisan kōni, mōgō si
mago tè sagaden joli la
ka gèrè Ala la ni o ye.
Ala Denkè ye a yèrè ni
di k'a joli bōn sinyè
kelenpe, o bè saraka tō
bēe ban. Sira min bè taa
ni mōgō ye Ala yòrò o'
dayèlèla.

Yesu tora saya la wa?

Cè dò tun bè yen, a tògò ko Yusufu, Arimateka tun don, o nana a nyini gòfèrènèrè Pilate fè, ko ni a bè sòn ale ka Yesu su don a yèrè ka kaburu kònò. Pilate sònna. Yusufu dalen tun bè Yesu la, nka a y'o dogo. A taara ni Yesu su ye k'a don kaburu kura kònò, ka kabakuru belebeleba kolonkolon k'a da a da la. O kaburu tun senna farakolo kan. Diinè kuntigiw ye sòròdasiw bila ka kaburu kòlòsi. Ko u kan'a to a ka kalandenw ka na a su sonya ka taa a fò ko u Matigi kununna ka bò suw cèma. O man kan ka kè dè.

Yesu ye o kow bèe suda k'a sòrò u tuma ma se, nka a tèriw nyinèna o bèe kò. U nyènasisilen jigi tigèlen tun bè kosèbè, u sirannen tun don.

O dògòkun don fòlò yèrè, muso dòw taara kaburu la ni tulu suma

dumanw labènnen ye. Olu tun ye Magadala Mariyama ni Salomè ni Janè ani Mariyama wèrè ye. U tun bè nyògòn nyininka ko: "Jòn na kabakuru bò yen an ye?" U y'a dòn ko u tènà se a kòrò.

U y'a ye ko kabakuru tara ka bò yen. U kabakoyara. Sòròdasiw ma se ka foyi kè siran kosòn. Yesu don? A tè yen. Kaburu lankolon tun don! Matigi ka mèlèkè finijètigi dò nana k'a fò musow ye ko: "Aw kana siran, Yesu min genna jiri la, ne y'a dòn ko aw bè o de nyini. A tè yan. A nyènamayara ko kura i ko a tun y'a fò aw ye cogo min na. A'ye na a da yòrò filè. O kò, a'ye ta jooa k'a ko fò..."

U nisòndiyalenba bolila ka taa nin kibaru duman fò, nka kalandenw ma sòn ka da a la. U ka kumaw kèra u nyè na i n'a fò nsiirinw.

Magadala Mariyama kelen seginna ka taa kaburu la. A tun bè kasi. U ye Matigi ta k'a bila min? Yesu yèrè nana, nka Mariyama tun bè miiri ko nakòtigi

don. Yesu y'a tōgò wele ko: "Mariyama!" O tuma la a y'a dòn. A nyagala lila kosèbè.2

O dòn kelen su fè, a ka kalandenw bée lajèlen tun bè so dō kònò Jerusalèm, nka Toma tun tè u fè. Yesu nana i jò u cèma. O kò, a ye Piere kunbèn a dan na. O cogo la Piere y'a dòn ko Yesu bè yafa a ma, ko Yesu na da a la tun. O su kelen yèrè, Yesu gèrèla Klopasi ni a taamanyògòn na k'u to sira kan ka taa Emayus dugu la...3

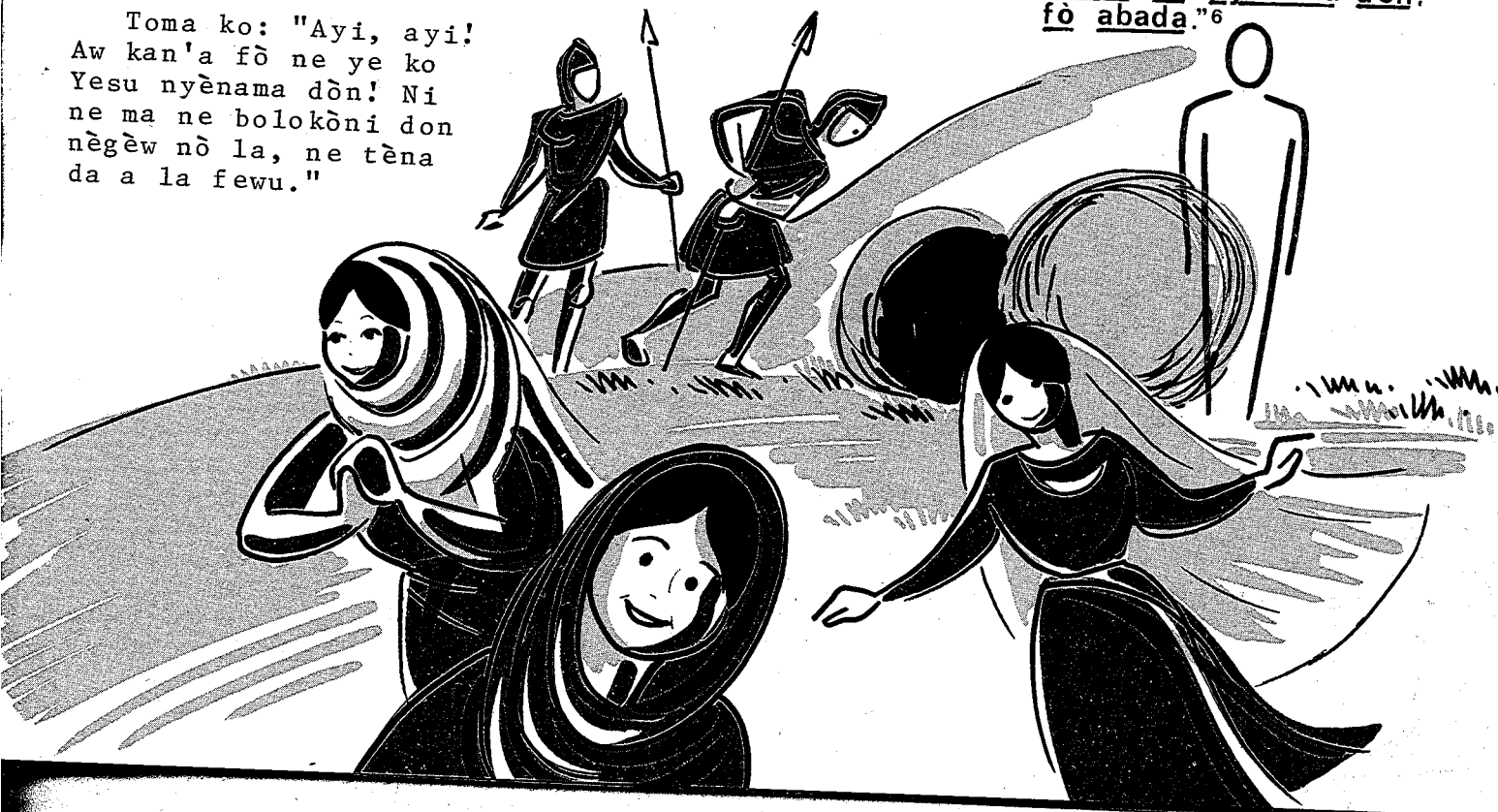
Toma ko: "Ayi, ayi! Aw kan'a fò ne ye ko Yesu nyènama dòn! Ni ne ma ne bolokòni don nègèw nò la, ne tènà da a la fewu."

O kò dōgòkun kelen, Yesu nana i jò u cèma, ka gèrè Toma la, a ko: "Na, i bolokòni don yan ka ne bolow filè." Toma ka siga kow bée banna pewu. A y'a ye ka da a la, a pèrèna ko: "Ne Matigi ni ne ka Ala." Nka Yesu y'a fò a ye ko: "Minw ye dannaya kè k'a sòrò u ma ne ye, olu ye dubadenw ye."4

Yesu y'i jira mōgò caman na, o kò don dō, a y'i jira mōgò kè mè duuru la yòrò kelen.5

Yesu farikolo tun bè cogo min na sani a ka sa, o ni sisan ta tè kelen ye. A kununlen kò, a tun bè se ka don so datugulen kònò. A farikolo tun ye kura ye, a tè se ka sa tun. Minw bè da Yesu la, don dō olu na o farikolo bōnyòonko sòrò.

Mōgòw bè tugu diinè kuntigi minw nò fè, olu caman salen don ka ban, wala u bè na sa don dō. Yesu kelenpe bè se k'a fò ko: "Ne tun sara, nka sisan ne nyènama don. fò abada."6

Yesu tun taara mini?

Yesu Fa ye ci min di a ma dugukolo kan, a y'o bɛɛ kɛ ka dafa. Sisan a bɛ se ka segin a Fa yɔrɔ la k'a fɔ ko: "I ye ci min di ne ma, ne y'o kɛ."

Sani ka bɔ a ka kalandenw kɔrɔ a y'a fɔ u ye ko: "Ko minw kɛra ne la sisan, ne saya ni ne kununli la, o bɛɛ kɛra ka kɛnyɛ ni Musa ni kiraw ka kuma fɔlen ye kabiini tuma jan. Sisan ne bɛ yɛlɛn ka taa ne Fa ni aw Fa fɛ, ani ne ka Ala ni aw ka Ala."¹

Yesu kunulen kɔ tile binaani, a taara n'a ka kalandenw ye Oliviye kulu kan, Jerusalɛm kɔrɔn yanfan fɛ. Betani dugu kɛrɛ fɛ. Juda tun tɛ yen. A tun nimisira, katuguni a ye Matigi don bolo la

wari min kosɔn, a taara o warijɛ bisaba segin a dibaaw ma, ka taa a yɛrɛ dulon.

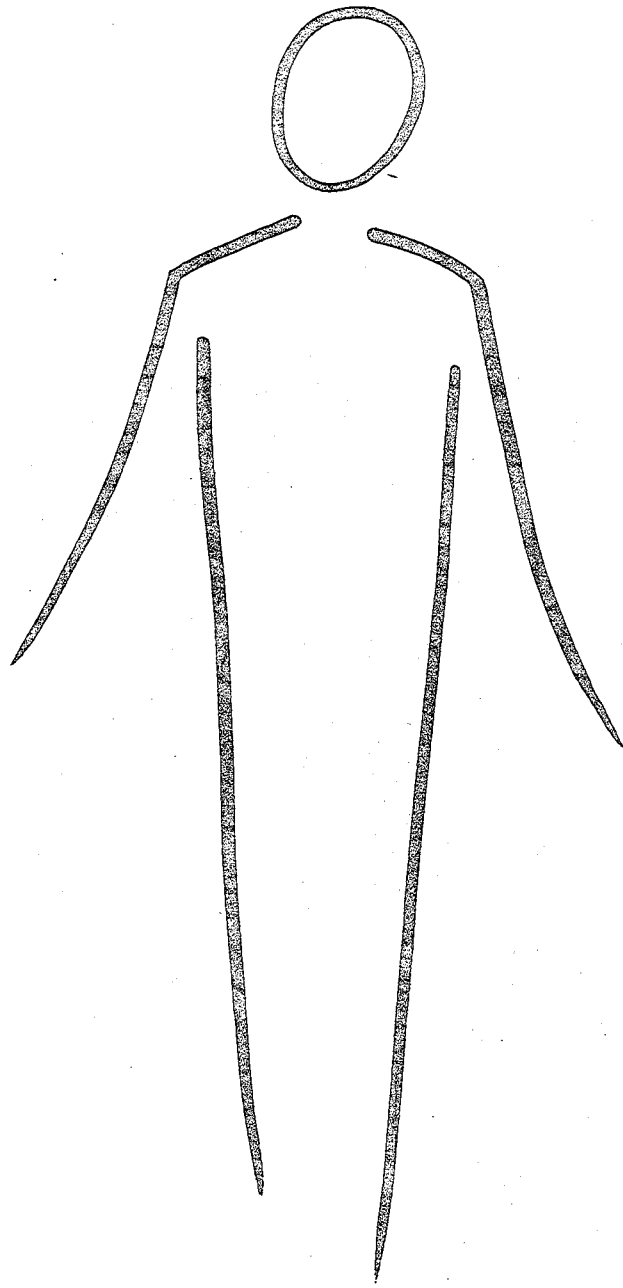
Yesu tilalen kɔ kuma la a ka kalandenw fɛ, a y'a bolow kɔrɔta ka dubaw kɛ u ye. K'a to o la, a yɛlɛnina ka taa sankolo kɔndɔ, sankaba dɔ y'a tunun u la. Mɛlɛkɛ fila y'u jira u la k'a fɔ ko: "Aw Galilekaw, mun na aw jɔlen bɛ yan ka sankolo filɛ? Nin Yesu min kɔrɔtara ka bɔ aw cɛma ka taa sankolo kɔndɔ, o yɛrɛ bɛ na ten dɛ, i ko aw y'a taatɔ ye sankolo kɔndɔ cogo min na."²

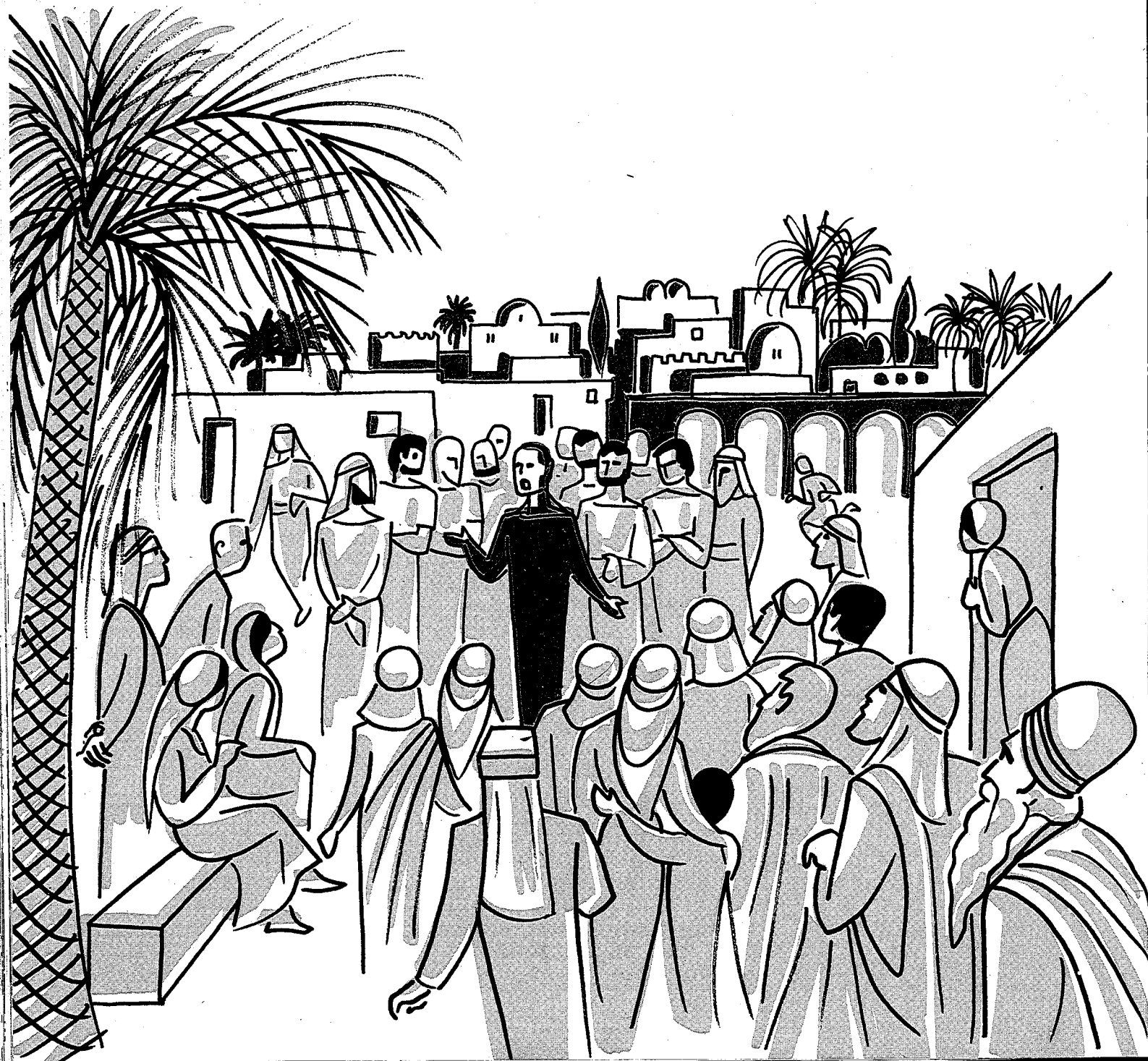
Yesu tɛriw nyagalilen kɔseginna dugu kɔndɔ. U y'a dɔn ko u Matigi ma taa ka to yen. U y'a dɔn ko a ye layidu ta u ye ko a bɛ na tun. U bɛɛ taara jigin so

kelen kɔndɔ Jerusalɛm, u tun delila ka u lajɛ yen. U tora Ala delili la, sani Ni Senu ka na.

Yesu donnen sankolo kɔndɔ, mun kɛra yen? Ala tanuli dɔnkili dara ni nisɔndiyaba ye. O kɛra nyagaliba ye. A kɛra ka kɛnyɛ ni Kitabu ka kuma ye ko: "Donda la konw, a'ye aw dayɛlɛ! Jɔnni ye o Nɔorɔ Masakɛ ye? Kɛlɛbolowtigi Matigi, o ye Nɔorɔ Masakɛ ye!"³

Yesu bɛ mun kɛ a Fa ka so kɔndɔ, sankolo la sisan? A bɛ yɔrɔ labɛn an ye, i ko a y'a fɔ cogo min na, walisa ale bɛ yɔrɔ min na, don dɔ an ka kɛ a fɛ yen. A sigilen bɛ nɔorɔ yɔrɔ la Ala kinin fɛ, a bɛ delili kɛ an ye. An bɛ Ala deli tuma min na ka yafali ni dɛmɛnni nyini, Yesu b'a fɔ ko: "Ne Fa, i hakili to a la ko ne ye ne jolibɔn, walisa ka u ka jurumuw jɔosi ka bɔ yen."

Yesu bè an kèrè fè cogo di sisan?

Yesu bõra a tèriw kòrò ka segin ka taa sankolo la. Nka a ye layidu ta ko a tènà u to u kelen na, a ko: "A filè, ne bè aw kèrè fè don wo don, fò nin dinyè ka ban."¹ Ni ne sera ne Fa fè tuma min na, ne ye Ni Senu min layidu ta, ne na o ci aw ma. Ale de na ne nõ ta. Aw na kè ne seerew ye dugukolo dan yòròw bée la."²

O tuma la Yesu tèriw tun bè Ala deli nyògòn fè ka o nili fèn nyuman nyèna filè. U tun bè mògò kè mè ni mugan nyògòn bõ, olu tun bè nyògòn fè Jerusalèm. A ka kalandenw ni muso dõw ni Yesu balimakèw ni a ba Mariyama tun bè u cèma.

Tile tan tèmènnen kò, o yòrò nin kelen, u bée fara Ni Senu la.³ Ala tun ye koba minw kè ka a Denkè ci ka na dugukolo kan, u sinna ka o Kibaru Duman fò dugu kònò ni nyagali ye.

O kow kèra Pantekote don na. Mògò caman tun nana seli la Jerusalèm, olu kabakoyara u ka ko mènnew kosòn, nka dõw ye yèlè bõ u ma. O tuma la Piere ye kuma ta kalandenw bée tògò la, k'a fò u ye ko: "Aw kana kabakoya nin ko kèlenw kosòn. Kabiini tuma jan Ala y'a fò a ka kira Joël da la ko a na a Ni dõ jigin mògò bée dusukun na. O de kèra aw nyè na bi. Yesu ta fan fè, o min ye kabako caman kè aw cèma ni aw ye o gengen jiri la, aw bée ka kan k'a dòn ko Ala y'a lakunun ka bõ suw cèma, k'a sigi ale yèrè kinin fè sankolo la, k'a kè Matigi ni Masakè ye."

Minw ye o kuma mèn, o ye olu dusuw minè kosèbè. U y'a faamu ko u ka kan ka nimisi u ka jurumu la ka u cogo yèlèma, ka da Matigi Yesu la, ka Ala ka nili fèn sòrò, o min ye Ni Senu ye. U batisera k'a jira bée la ko u ye

nyènamaya kura sòrò. Ala ye u tògòw sèbèn nyènamaya kitabu la.

O kò, kretièn tun bè Ala ka kuma lamèn don wo don, ka nyògòn jija ka Matigi kan minè. U tun bè Fana Senuma kè ka Ala deli nyògòn fè. U tun ka ca ni mògò waa saba ye.⁴

N'i y'a mèn kretièn, a bõra Krisita tògò' la. Kretiènw bè u Matigi tògò ta. Minw sònna Yesu ma u dusukunw na, olu bée kèra Ala ka gwadenw ye. U bè wele "eglise." O kòrò tè lajèliso ye, nka jama ko don.

Hali bi, minw bè nimisi u ka jurumuw la ka da Matigi Yesu la, olu ka jurumuw bè yafa u ma ka Ni Senu sòrò. Yesu bè u kèrè fè tuma bée a Ni Senu fè. Yesu ka fèntigiya bée y'u ta ye. U labènnen don Matigi fè tuma bée ka Sitanè kunbèn. Ka Ni Senu ka sebaaya to kretiènw fè, u bè Yesu seereya bõ dugukolo fan bée fè.

Nin ko bè ban cogo di?

Yesu ye layidu ta ko a bè na tun. A ka cidenw bée kumana a nali ko kura la. Mèlèkèw fàna ye o ko kelen fò a kòròta don na ka taa sankolo la.

Yesu kòsegin ko jèlèn don i ko tile bè bò sògòma fè cogo min na. A yèrè bè na, mògòw bée n'a ye.1 O don na, nwòni melekelen tènà sòrò a kun na, nka a bè na ni ndoròba ye. Yahutuw bée n'a dòn ko Ala tun ye min layidu ta a ka kiraw da la, ko ale don. U na yèlèma a fan fè.2

Yesu na kè dinyè bée ka Masakè ye.

Yesu bè se ka na waati ni waati cè. A y'a lasòmi ko: "Mògò si t'o don dòn, mògò si t'a waati dòn...0 de kosòn aw labènnen ka to."³

Nin koba min bè sira la ka na, Sitanè fana bè o ko kalama. A y'a dòn ko a yèrè ka waati tènà mèn tun, o de y'a to a b'a se ko bée kè ka tinyènni kè. O taamashiyènw bée bè ye

mògòw fè bi. Don dò Sitanè na fangaba di mògò dò ma min n'a fò ko ale ye Krisita ye, ka kabako caman kè. Krisita sòsòbaa don. A n'a fò ko mògòw k'a bato i ko Ala. Minw ma Yesu dòn, ni u ma Ala ka Kuma dòn tinyè ye, olu na tugu o krisita nkalontigèla nò fè.4 O de kosòn a'ye kòlò-sili kè ka to aw nyèna. I kana sòn i ka mabò Yesu la. A kèra cogo wo cogo, i ka kè dannamògò ye Yesu la.

A'ye aw ja gèlèya. Waati bè na, Sitanè ni a ka baaradenw tènà se ka ko jugu si kè mògò si la tun.

Ala ka waati latigèlen mana se, Yesu bè na tun. Minw y'a taw ye, olu bée na taa a kurbèn. U na farikolo kura sòrò, u na sigi masaya la a fè.5

I hakili b'a la ko Yesu donna Jerusalèm fali kan tuma min na, denmisènw jamaba tun bè

tanuli dònkili da ka panpan nyagali fè? Ni Yesu nana tun i ko Masakè, a nòfè jama na bonya k'a tògò tanu. I b'a fè ka kè u cèma wa?

Mògòw bée suw na kunun, Ala na kiri tigè u kan. A tènà fili, a ka kiri na kè ni tilènnènya ye. Minw tògòw sèbènnen ma sòrò nyènamaya kitabu la, olu faralen na kè Ala la fò abada.

Ala na sankolo kura ni dugukolo kura sigi. A na fèn bée kè kura ye. Sitanè ye fèn wo fèn tinyèn, Ala na o bée labèn. A na kè mògòw cèma, i ko a y'a kè cogo min na Edèn nakò la fòlò. Saya tènà kè yen tun. Nka ko jugukèla si tènà jò Ala nyè kòrò.

Ala ka yòrò la, ndorò ni kènèyeelen ni nyagaliba na kè yen. Minw ye dannaya kè ka bò jamanaw bée la ni waatiw bée la, olu na Ala ni a Denkè Yesu ye ka u bato, ka baara kè u ye abada fò abada.6

O cogo la nin ko
laban cè ka nyi ni a
daminè ye. Ala tanu!
Nin tè nsiirin ye:
tinyè don!
bèè ka kan k'a dòn.

Ne ni yòrò ye mun ye nin ko la ?

Yesu ye nin ko nyumanba min kè, o ka kan ka yèlèma don i ka kow la. Ala bè se ka i ka ko bèe kè kura ye sisan yèrè.

Ala b'a ɣanu, i bè cogo min ma. A y'a ka kanuya jira a Denkè Yesu cili fè ka na i kisi. A b'a fè i ka kè a ka gwaden dò ye fò abada.

* I ka son Yesu ma.

Hali ni i fa wala i ba kèra dannabaa ye, o tènà i kisi. Waati dira bèe kelen kelen ma u ka nyènatòmòli kè, walisa u ka sòn Yesu ma. A sera i ma ka nyènatòmòli nyuman kè i ka dinyè latigè la. An ye Yesu ko lakali i ye walisa i yèrè ka da a la. Dannaya bè sòrò nin Kibaru Duman lamènni fè. Dannaya sèbè, o kòrò, ka i dusu dayèlè Ala ka nili fèn nyuman ye, min ye Matigi Yesu ye.

Minw sònna a ma, a ye fanga di olu bèe ma ka kè Ala denw ye.1

I ka Ala deli ni nin kuma ye: "Matigi, neb'i fo, katuguni i nana ka ne kisi. Ne sònna i ma. I joli bònnon ka ne ka jurumuw jòosi ka bò yen. I ka dusukun kura kè ne kònò. Barika i ye, i ye ne kè Ala gwaden ye. I Ni Senuma barika la, se di ne ma, ne ka tugu i la. Amiina."

Ni i sònna Yesu ma, a bè don i fè i ko kènèyeelen bè don so dayèlèlen na cogo min na. Minw bè dayèlè Yesu ye, a ye layidu ta olu ye ko: "Ne bè don o yòrò."2 O tuma la Ni Senu n'a jèya i ma ko i ye nyènamaya banbali sòrò. Ala na i tógò sèbèn a ka nyènamaya kitabu la.

O kò, mun na kè?

O kò, i na taama kura daminè Yesu fè.

Ni mógò b'i tèri wele ka na sigi i fè, aw bè siginyògònya daminè. A ko ka d'i ye, o de kosòn i bè waati kè ka kuma a fè k'a lamèn. I b'i jija k'a

diyanyè ko kè, a tèriw bè kè i tèriw ye, o de y'a to ni Yesu donna i ka dinyè latigè la, i ka kan ka min kè, o filè nin ye:

* I k'a daminè ka kuma Matigi fè. I ka Ala deli i daminè.

-I ka barika da a ye ko bèe la.

-I ka yafa deli i ka ko juguw bèe la.

-I ka i mago kow bèe nyè fò a ye!

Nin fèn saba bè se ka kè konnègè saba ye ka Ala ka ko nyumanw dayèlè i ye.

* I tulo majò Matigi Yesu ka kuma la.

Matigi ka kuma dòw sèbèna nin kitabu kònò, sira cilen bè u kòrò, nka kuma caman wèrè bè yen, i ka kan ka minw dòn, olu dòw filè:

--Kibaru Duman min sèbèna mógò naani fè. O ye Yesu ko ye min sèbèna a tèriw fè, u tógò filè: Matiyu ni Marka ni Luka ani

Yuhana. I k'a daminè ka olu la kelen kalan.

--Layidu Kura. O ye Bible tila filannan ye. Yesu ka cidenw ka kèwalew ni u ka lètèrèw fana sèbènnen b'a la.

--Bible Senuma. O ye Layidu Kòrò ni Layidu Kura bèe lajèlen ye. O kèra Ala ka kuma ye, min sèbèna ka di an ma. An mago b'a la ka fèn wo fèn dòn, o bèe b'a la.

I bè se ka nin sèbèn dō sòrò cogo min na, o bè fò i ye nyè 60 la.

* I jija ka Matigi diyanyè kow kè.

I tè se ka Ala diyanyè ko kè i yèrè barika la. Sabara tè se ka taa yòrò la a kelen na, nka ni i bè i sen don sabara la, i bè taa n'a ye i diyanyè yòrò la. O cogo la Yesu sigilen i kònò a Ni Senu fè, o b'i dèmèn ka Ala diyanyè ko kè.3

Yesu ye Matigi ye, a ka kè i ka dinyè latigè bèe kuntigi ye. I n'a fò a ye ko: "Ne sago kana kè. Matigi, fò e sago!"

Hali bi, Sitanè na to ka i nègèn ko jugu nò fè, nka i ka jò k'a

kèlè, a na boli k'a mabò i la.4 Ni i filila ka Sitanè kan minè don dō la, o kana i fari faga. I ka tèliya ka kòsegin Yesu ma, a na yafa i ma.5 Ni i ye mōgō wèrè tōnyò, Matigi na i dèmèn ka taa yafa deli o fè ka cè labènni kè.

* I ka to jènyògònya la Yesu dannabaaw fè.

Dògòbolo kelen bōlen tōw la, o manalen tè se ka to. O cogo la i ka jènyògònya nyini dannabaaw fè.6 Ka lajè u fè, i ka Matigi ka Kuma lamèn, k'a bato, ka kè a seere ye. Ni a y'a sòrò dannabaa wèrè tè i ka yòrò la, Yesu na i dèmèn a Ni Senu fè ka nin kow kè i kelen na. A na i kè kantigi ye.

I kan'a fò ko i bè siran i kana mabò Matigi la! Ale de bè i minè i bolo ma. I bolo don a bolo. A ye layidu ta ko:

"Mògò si tèna se ka u bōosi ka bō ne bolo."7

N'i b'a fè ka kunnafòni dō nyini
i bē se ka sèbèn ci nin birow la:

Ligue pour la Lecture de la Bible

MALI: B.P. 158, Bamako, Rép. MALI

COTE d'IVOIRE: 08 B.P. 8050, Abidjan 08

Bible yòrò minw ko fòra nin sèbèn kònò:

Bible kuma minw ko fòra nin sèbèn kònò, sira cilen bè olu kòrò. Nimòrò kèra u la. I na u sòrò cogo ye yen. Tògò fòlò ye kitabu tògò ye Bible la (Kitabu 66 bè sòrò Bible la.) Nimòrò fòlò, ni tòmì tugura a la, o bè sura de ko fò. Nimòrò filannan bè vèrse ko fò.

Nyèjirali dò filè: Jenèse 1:1 - 0 kòrò kitabu fòlò Bible la, sura fòlò, vèrse fòlò.

2-3 1. Jenèse 1.1; 2. Zaburu 33.9; 3. Jirali 4.11;
4. Zaburu 14.1; 5. Jenèse 1.31.
4-5 1. Jeremi 10.10;
2. Zaburu 33.13; 3. Zaburu 4.4;
4. Esayi 1.2; 5. Yuhana 17.17;
6. Zaburu 104.1; 7.1 Samuèl 2.2; 8. Esayi 45.21;
9.1 Yuhana 4.8; 10. Jeremi 23.24; 11.1 Samuèl 2.3;
12. Luka 1.37; 13. Dutèronòmè 32.4; 14. Zaburu 102.28;
15. Malaki 3.6; 16.2 Korèntekaw 13.13; 17. Zaburu 148.1,12.
6-7 1. Zaburu 100.3;
2. Jenèse 9.6; 3. Romèkaw 11.36.
8-9 1. Jenèse 3.1-6; 2. Jenèse 3.22-24; 3. Matiyu 13.28.
10-11 1. Jenèse 4.4;
2. Ekisode 20.1-17; 3. Esayi 7.14; 4. Matiyu 1.23; 5. Mise 5.1; 6. Esayi 53.5. Nin nyè fila bè Bible tila fòlò ka kobaw fò ni kuma ddoni ye, Layidu Kòrò kòni.

12-13 1. Heburuw 10.7;
2. Luka 1.26-38.
14-15 1.2 Korèntekaw 8.9;
2. Luka 2.1-16; 3. Matiyu 2.1-12
16-17 1. Luka 2.40-52.
18-19 1. Luka 1.8-17; 2. Luka 1.76-77; 3. Luka 3.1-14.

20-21 1. Yuhana 1.29;
2. Matiyu 4.1-11; 3. Luka 4.1-13; 4. Marka 1.13.
22-23 1. Yuhana 1.35-51;
2. Marka 1.16-20.
24-25 1. Luka 6.19; 2. Marka 7.37; 3. Luka 5.17-26.
26-27 1. Marka 4.35-41;
2. Luka 8.25; 3. Heburuw 1.2.
28-29 1. Marka 5.1-20;
2.1 Yuhana 3.8; 3. Luka 10.19.
30-31 1. Marka 5.21-43;
2. Yuhana 11.25.
32-33 1. Matiyu 18.14;
2. Luka 15.3-7; 3. Yuhana 10.11.
34-35 1. Luka 19.1-10.
36-37 1. Yuhana 7.46;
2. Yuhana 10.11,27; 3. Yuhana 10.7,9; 4. Yuhana 8.12;
5. Yuhana 14.6; 6. Yuhana 15.5; 7. Luka 11.28.
38-39 1. Matiyu 16.15-17,21;
2. Luka 9.28-36.
40-41 1. Luka 19.28-40;
2. Matiyu 21.14-16.
42-43 1. Ekisode 12.1-28;
2. Matiyu 26.26-29;
3. Yuhana 13.1-35.
44-45 1. Yuhana 14.2-3;
2. Yuhana 14.16,27; 15.11;
3. Yuhana 16.23,33; 4. Yuhana 17.15-20; 5. Marka 14.32-42;
Luka 22.39-46; 6. Yuhana 18.5.

46-47 1. Luka 22.33; 2. Marka 14.30; 3. Luka 22.56-57;
4. Marka 14.71; 5. Matiyu 26.63;
6. Marka 14.62; 7. Matiyu 26.65,66; 8. Yuhana 18.39; 9.1 Piere 2.23; 10. Matiyu 27.17-23.
48-49 1. Luka 23.34; 2. Luka 23.43; 3. Yuhana 19.26,27;
4. Matiyu 27.46; 5. Yuhana 19.28,29; 6. Yuhana 19.30;
7. Luka 23.46; 8. Marka 15.39.
50-51 1. Matiyu 28.5-7;
2. Yuhana 20.11-18; 3. Yuhana 20.19-23; Luka 24.13-35;
4. Yuhana 20.24-29;
5.1 Korèntekaw 15.6;
6. Jirali 1.18.
52-53 1. Yuhana 20.17;
2. Kèwalew 1.11; 3. Zaburu 24.7-10.
54-55 1. Matiyu 28.20;
2. Kèwalew 1.8; 3. Kèwalew 2.1-4; 4. Kèwalew 2.14-47.
56-57 1. Jirali 1.7; 2. Zakari 12.10; 3. Matiyu 24.36,44;
4.2 Tesalonikèkaw 2.8-10;
5.1 Tesalonikèkaw 4.13-18;
6. Jirali 20.11-15; 21.1-8;
22.3-5.
58-59 1. Yuhana 1.12; 2. Jirali 3.20; 3. Galasekaw 2.20;
4. Yakuba 4.7; 5.1 Yuhana 1.9;
6. Heburuw 10.25; 7. Yuhana 10.28.

kitabu sèbènbaa: Claire-Lise de Benoit
jaw dilabaa: Annie Vallotton
a yèlèmana Bamanankan na Rachel Combs fè